

Nr 109.

Kungl. Maj:ts nådiga proposition till riksdagen angående försäljning av vissa kronoegendomar och upplåtande av lägenheter från sådana egendomar; given Stockholms slott den 11 februari 1916.

Under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen medgiva:

1:o

dels att de i statsrådsprotokollet omförmälda lägenheterna Urfjälls-ägan samt litt. B, litt. C och litt. D må var för sig med i samma protokoll angivet område från förra militiebostället 2 mantal Dalbygård nr 1 och 2 i Dalby socken av Uppsala län upplåtas enligt gällande grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från kronoegendomar, med rätt för innehavare av lägenheten litt. D till fri utfartsväg över stamhemmanet;

dels ock att ett i samma protokoll omförmält, med litt. A betecknat område må från egendomen till Dalby församling och kommun försäljas mot en köpeskilling av 950 kronor och under villkor i övrigt:

att köpeskillingen erlägges kontant vid tillträdet;

att, där så från kronans sida påfordras, i områdets gräns mot kronans mark på församlingens och kommunens bekostnad uppföres och för framtiden underhålles lämpligt stängsel;

att köparen ensam svarar för de med områdets avskiljande och lagfart å fånget förenade kostnader;

Bihang till riksdagens protokoll 1916. 1 saml. 91 häft. (Nr 109.)

1

att den genom området upptagna avloppsgraven städse av församlingen och kommunen underhålles till sådan storlek, att ovanför liggande mark därigenom erhåller tillräckligt avlopp; samt

att skolbarnen skola vid gång till och från skolhus å området äga rätt trafikera den väg, som från Viggebygränsen leder till bygdevägen åt Västeråker över ägofigurerna nr 48 och 44 å en i ärendet åberopad karta;

2:o

att sex med litt. A, B, C, D, E och F betecknade lägenheter må var för sig med av departementschefen tillstyrkt område från förra militiebostället Dagöholm nr 1—4 med Bronäs nr 1, Ulvstorp nr 1 och Kjesebro nr 1 om tillsammans $2\frac{1}{3}$ mantal i Lerbo socken av Södermanlands län upplåtas enligt gällande grunder för upplåtande av egnahems-lägenheter från kronoegendomar;

3:o

att lägenheterna Sandudden, Sandvik, Lindesberg, Risberget, Skärforsen och Torsdal må var för sig med i statsrådsprotokollet angivet område från förra militiebostället 1 mantal Trosby nr 1 jämte Nybro-torp nr 1, ett torp, i Tjällmo socken av Östergötlands län upplåtas enligt gällande grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från krono-egendomar, med förbehåll om rätt till vägar för kronan och innehavare av vissa lägenheter på sätt uppskattningsmännen föreslagit;

4:o

att lägenheterna Skogstorp, Grantorp, Falla och Gatan må var för sig med i statsrådsprotokollet angivet område från förra härads-hövdingbostället 1 mantal Västerlösa nr 1 i Rogslösa socken av Öster-götlands län upplåtas enligt gällande grunder för upplåtande av eгна-hemslägenheter från kronoegendomar;

5:o

att två med litt. B och litt. C betecknade lägenheter med tillägg beträffande litt. B av vägområde, såsom domänstyrelsen föreslagit, må

var för sig från förra militiebostället 1½ mantal Hogstad nr 9 och 10 jämte Hogstad nr 5, en tomt, i Hogstads socken av Östergötlands län upplåtas enligt gällande grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från kronoegendomar, med förbehåll om rätt för innehavare av lägenheten litt. C att såsom väg fritt begagna ovannämnda, lägenheten litt. B tillagda vägområde;

6:o

att lägenheten Högmo må med i statsrådsprotokollet angivet område från förra militiebostället $\frac{3}{4}$ mantal Boetorp nr 1 i Åtvids socken av Östergötlands län upplåtas enligt gällande grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från kronoegendomar;

7:o

att lägenheten Högskog må med i statsrådsprotokollet angivet område från förra militiebostället $\frac{3}{4}$ mantal Viggeby nr 1 i Skärkinds socken av Östergötlands län upplåtas enligt gällande grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från kronoegendomar, med rätt för lägenhetens innehavare till fri utfartsväg över stamhemmanet men med skyldighet för honom att från och med det år, då tillträdet sker, på sätt domänstyrelsen föreslagit ansvara för andel i de på stamhemmanet belöpande annuiteter å ett i statsrådsprotokollet omförmält odlingslån;

8:o

att torpen Fredriksdal och Börjestock må vart för sig med i statsrådsprotokollet angivet område från förra militiebostället 1 mantal Nässja nr 1 i Hjälmseryds socken av Jönköpings län upplåtas enligt gällande grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från kronoegendomar, med förbehåll om skyldighet för torpens innehavare att upplåta vägar över torpen på sätt uppskattningsmännen föreslagit;

9:o

att torpet Kejsarkullen må med i statsrådsprotokollet angivet område från förra militiebostället 1 mantal Mederhult nr 1 med underlydande lägenheterna Horvedsfall nr 1, en utjord, och Horsfall nr 1, en utjord, i Korsberga socken av Jönköpings län upplåtas enligt gällande grunder

för upplåtande av egnahemslägenheter från kronoegendomar, med rätt för torpets innehavare till fri utfartsväg över egendomens ägor samt med förbehåll att i upplåtelsen ej ingår ståndskogen å torpets skogsskifte;

10:o

att kronoegendomarna $\frac{3}{4}$ mantal Mölleryd nr 1 och $\frac{1}{2}$ mantal Havseryd nr 1 i Eksjö socken av Jönköpings län må var för sig försäljas enligt gällande grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från kronoegendomar samt med förbehåll att till försäljning för kronans räkning utstämplad skog å Mölleryd ej ingår i försäljning av denna fastighet;

11:o

att lägenheten Hybba må med i statsrådsprotokollet angivet område från de till kronoparker avsatta kronoegendomarna $\frac{1}{2}$ mantal Djararp nr 1 och $\frac{1}{2}$ mantal Svenseryd nr 1 i Ödestugu socken av Jönköpings län försäljas till förre soldaten C. F. Pripp för en köpeskilling av 2,950 kronor samt i övrigt enligt gällande grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från kronoegendomar;

12:o

dels att lägenheten Karlsberg må med i statsrådsprotokollet angivet område från förra militiebostället 1 mantal Boda nr 1 i Säby socken av Jönköpings län upplåtas enligt gällande grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från kronoegendomar, under förbehåll om rätt för innehavare av lägenheten Mossebo till utfartsväg över lägenheten;

dels ock att den till samma egendom hörande lägenheten Kvillarna må med i statsrådsprotokollet angivet område försäljas å offentlig auktion till den högstbjudande under de i brevet den 29 maj 1874 stadgade villkor, med skyldighet för köpare att för lägenheten deltaga i kostnaderna för ett vattenavledningsföretag, avseende Svartåns reglering, men med rätt till lägenheten därvid tillkommande ersättningsbelopp;

13:o

att torpen Lilla Salshult, Nybygget och Hammardal må vart för sig med i statsrådsprotokollet angivet område från förra militiebostället

1½ mantal Salshult nr 1 och 2 i Korsberga socken av Jönköpings län upplåtas enligt gällande grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från kronoegendomar, med rätt för lägenheternas innehavare till fria utfartsvägar över stamhemmanet;

14:o

dels att den till förra militiebostället ¼ mantal Kärr nr 1 och ½ mantal Munkanäs nr 1 i Urshults socken av Kronobergs län hörande samfälligheten Knallen må med av domänstyrelsen föreslaget område upplåtas enligt gällande grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från kronoegendomar, under förbehåll om rätt för innehavare av stamhemmanen och därifrån avskilda delar att begagna de såsom ägofigurerna nr 89 och 102 å en i ärendet åberopad karta över Kärr utmärkta vägar;

dels ock att, sedan de i bostället ingående hemmanen blivit vart för sig ägostyckade, hemmanet Kärr i tre lotter, bestående en av området litt. a, en av området litt. c eller torpet Högahult och den tredje av egendomen i övrigt, samt hemmanet Munkanäs i fyra lotter, å en i ärendet åberopad karta över detta hemman betecknade med litt. A, B, C och D, följande fem lägenheter, nämligen: Kärr litt. a, Kärr litt. c med Munkanäs litt. D, Munkanäs litt. A, Munkanäs litt. B och Munkanäs litt. C, må var för sig upplåtas enligt nyssnämnda grunder samt med förbehåll beträffande Munkanäs litt. B om rätt för Maria Olsdotter att utan avgäld under sin återstående livstid bruka och bebo lägenheten Vaktstugan med tillhörande trädgårdstäppa och med iakttagande att den å ägofigurerna nr 45, 46 och 47 stående ladugården icke skall ingå i köpet av Munkanäs litt. B utan tillhöra köparen av Munkanäs litt. A;

15:o

att lägenheterna Östratorp, Södratorp, Vaktartorpet och Osaboda må var för sig med i statsrådsprotokollet angivet område från förra militiebostället 1 ⅓ mantal Strättö med Osaboda nr 1 i Ryssby socken av Kronobergs län upplåtas enligt gällande grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från kronoegendomar;

16:o

att två i statsrådsprotokollet omförmälda, med litt. A och B betecknade lägenheter må var för sig med i samma protokoll angivet område från förra militiebostället 1 mantal Köksmåla nr 1 och 2 i Misterhults socken av Kalmar län upplåtas enligt gällande grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från kronoegendomar, med förbehåll beträffande lägenheten litt. A om rätt ej mindre för torparen Oskar Efraim Andersson till hembud å densamma än även för C. Magnusson att under sin återstående livstid avgiftsfritt kvarbo i honom tillhöriga hus å lägenhetens område;

17:o

att de med litt. pI, qI, rI, sI, åI och u betecknade jordområden av det under förra militiebostället 7 $\frac{1}{2}$ mantal Tomarp nr 1 avhysta hemmanet $\frac{1}{16}$ mantal Rosendal nr 1 i Kvidinge socken av Kristianstads län må vart för sig till åsatt saluvärde försäljas till vissa i statsrådsprotokollet angivna personer, med skyldighet för köparna att kontant erlägga köpeskillingarna vid köpens avslutande samt bestrida kostnaderna för områdenas avskiljande och lagfarande;

18:o

att det till förra militiebostället $\frac{1}{8}$ mantal Klamby nr 13 i Brandstads socken av Malmöhus län hörande ängskiftet må med i statsrådsprotokollet angivet område upplåtas enligt gällande grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från kronoegendomar;

19:o

att sju i statsrådsprotokollet omförmälda lägenheter må var för sig med i samma protokoll angivet område från förra militiebostället 1 mantal Fleninge nr 6 och 31 i Fleninge socken av Malmöhus län upplåtas enligt gällande grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från kronoegendomar;

20:o

att de till förra militiebostället 2 mantal Bråland nr 1 och 2, norra och södra, i Foss socken av Göteborgs och Bohus län hörande lägenheterna Frukvarn nr 1 samt Klovebro och Klovestrupen nr 1 med tillhörande utmål enligt laga syn den 7 december 1868 ävensom lägenheten Mjölнарbacken må å offentlig auktion försäljas till den högstbjudande enligt de i brevet den 29 maj 1874 omförmälda villkor samt under förbehåll om rätt dels för Karolina Sofia Augustsdotter att under sin återstående livstid utan avgäld kvarbo i backstugan Klovbron, dels ock för arrendatorn av huvudgården Bråland att under tiden till den 14 mars 1930, så länge kvarnverksamhet fortfarande drives vid lägenheterna, tillföra huvudgården all den gödsel, som vid kvarnen samlas efter kvarnbesökandes hästar och andra dragare;

21:o

att lägenheterna Soldatstommen nr 360 och Lillemossen må var för sig med i statsrådsprotokollet angivet område från förra militiebostället 1 mantal Börsle nr 3 Per- eller Östergården i Väne—Åsaka socken av Älvsborgs län upplåtas enligt gällande grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från kronoegendomar samt med rätt för soldaten A. G. Bäck till hembud å förstnämnda lägenhet;

22:o

att den till kronoegendomarna Torp nr 1 och Kastensbol nr 1 i Långseruds socken av Värmlands län hörande Torpsön må upplåtas enligt gällande grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från kronoegendomar;

23:o

att, sedan den till $\frac{5}{41}$ mantal av förra militiebostället Berg nr 1 i Hallsbergs socken av Örebro län hörande utägan Vingen blivit i överensstämmelse med uppskattningsmännens förslag delad i 14 lägenheter, dessa lägenheter må var för sig med i statsrådsprotokollet angivet område upplåtas enligt gällande grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från kronoegendomar; samt

24:o

att av det jämlikt riksdagens beslut år 1900 från kronoparken Brännheden i Norsjö socken av Västerbottens län avskilda område vid Bastuträsks järnvägsstation de arealer, som upptagits i förste lantmätaren K. I. Grubbströms i statsrådsprotokollet omförmälda förslag, må utan hinder av riksdagens nämnda beslut för i samma förslag upptagna köpeskillingar försäljas till innehavarna av i förslaget angivna tomter.

De till dessa ärenden hörande handlingar och kartor skola tillhandahållas riksdagens vederbörande utskott; och Kungl. Maj:t förbliver riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

GUSTAF.*Johan Beck-Friis.*

*Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans
Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 11
februari 1916.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern HAMMARSKJÖLD,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena WALLENBERG,
Statsråden: HASSELROT,
VON SYDOW,
friherre BECK-FRIIS,
STENBERG,
LINNÉR,
MÖRCKE,
VENNERSTEN,
WESTMAN,
BROSTRÖM.

Departementschefen, statsrådet friherre Beck-Friis anhöll att få underställa Kungl. Maj:ts prövning åtskilliga ärenden angående försäljning av kronoegendomar eller upplåtande av lägenheter från dylika ärendomar, vilka ärenden syntes böra föranleda framställning till riksdagen, samt anförde härom följande.

1:o.

Förra militiebostället 2 mantal Dalbygård nr 1 och 2 i Dalby socken av Uppsala län är utarrenderat till den 14 mars 1917 för 1,200 kronor om året. Egendomen, som är belägen vid Mälaren 9 kilometer

[1.]
Dalbygård
nr 1 och 2 i
Uppsala län.

Bihang till riksdagens protokoll 1916. 1 saml. 91 häft. (Nr 109.)

2

från Navestabro järnvägsstation, innehåller i två skiften, hemskitet och skiftet Urfjällsågan, en sammanlagd areal av 98.864 hektar, därav 61.586 hektar tomt och åker, 8.655 hektar äng, 1.527 hektar odlingsmark, 24.532 hektar avrösningsjord och 2.564 hektar impediment.

Under hänvisning till en av distriktslantmätaren M. Mörtzell år 1913 upprättad karta över egendomen hava uppskattningsmännen föreslagit, att följande lägenheter måtte med nedan angivna arealer och saluvärden upplåtas till egna hem, nämligen: Urfjällsågan om 4.330 hektar, saluvärde 2,000 kronor; litt. B om 0.304 hektar, saluvärde 300 kronor; litt. C om 0.550 hektar, saluvärde 350 kronor, samt litt. D om 1.209 hektar, saluvärde 500 kronor. Lägenheterna litt. B och C äro bebyggda med innehavarna tillhöriga hus. De övriga lägenheterna äro obebyggda.

Därjämte hava Dalby församling och kommun anhållit att få för skol- och fattigvårdsändamål köpa ett område av egendomen; och hava uppskattningsmännen föreslagit, att en i gränsen mot Viggeby ägor liggande, å kartan med röda gränslinjer utmärkt lägenhet litt. A om 2.081 hektar, saluvärderad till 950 kronor, måtte för omförmälda ändamål försäljas till församlingen och kommunen med skyldighet för dem att städse underhålla den genom lägenheten upptagna avloppsgrav till sådan storlek, att ovanför liggande mark därigenom erhåller tillräckligt avlopp, samt med rätt för skolbarnen att trafikera den väg, som från Viggebygränsen leder över ägofigurerna nr 48 och 44 å kartan till bygdevägen åt Västeråker.

Kungl. Maj:ts befallningshavande har anfört, att befallningshavanden veterligt inga särskilda omständigheter påkallade de till försäljning föreslagna områdenas bibehållande åt kronan.

Domänstyrelsen har förklarat, att styrelsen icke hade något att erinra mot försäljningen av omförmälda egnahemslägenheter och område vid Viggebygränsen, samt förordat, att lägenheten litt. D måtte tillförsäkras utfartsväg över stamhemmanet.

Jag instämmer med domänstyrelsen och hemställer sålunda, att Eders Kungl. Maj:t täcktes föreslå riksdagen medgiva,

dels att ovannämnda lägenheter Urfjällsågan samt litt. B, litt. C och litt. D må var för sig med ovan angivet område från förra militiebostället 2 mantal Dalbygård nr 1 och 2 i Dalby socken av Uppsala län upplåtas enligt gällande grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från kronoegendomar, med rätt för inne-

havare av lägenheten litt. D till fri utfartsväg över stamhemmanet;

dels ock att ovanomförmälda område litt. A må från egendomen till Dalby församling och kommun försäljas mot en köpeskilling av 950 kronor och under villkor i övrigt:

att köpeskillingen erlägges kontant vid tillträdet;

att, där så från kronans sida påfordras, i områdets gräns mot kronans mark på församlingens och kommunens bekostnad uppföres och för framtiden underhålles lämpligt stängsel;

att köparen ensam svarar för de med områdets avskiljande och lagfart å fänget förenade kostnader;

att den genom området upptagna avloppsgraven städse av församlingen och kommunen underhålles till sådan storlek, att ovanför liggande mark därigenom erhåller tillräckligt avlopp; samt

att skolbarnen skola vid gång till och från skolhus å området äga rätt trafikera den väg, som från Viggebygränsen leder till bygdevägen åt Västeråker över ägofigurerna nr 48 och 44 å förenämnda karta.

2:o.

Förra militiebostället Dagöholm nr 1—4 med Bronäs nr 1, Ulvstorp nr 1 och Kjesebro nr 1, tillsammans $2\frac{7}{8}$ mantal, i Lerbo socken av Södermanlands län är utarrenderat till den 14 mars 1916 för 3,060 kronor om året. Domänstyrelsen har numera föranstaltat om egendomens skötsel och vård till den 14 mars 1917. Egendomen är belägen ej fullt 1 mil från Kantorps och Silinge järnvägsstationer, 1 mil från Valla station och 2 mil från Katrineholm samt har en areal av tillhoppa 440.895 hektar.

Vid förslaget till egendomens disposition efter nu löpande arrendeperiods slut hava legat till grund dels en av förste lantmätaren A. W. Lodén år 1892 upprättad karta över egendomens inägor dels en av förste lantmätaren G. Indebetou år 1914 upprättad karta över verkställda ägoutbyten med angränsande hemman. Uppskattningsmännens förslag till områdesförsäljningar har sammanfattats i en av Indebetou år 1915 upprättad beskrivning.

[2.]
Dagöholm nr
1—4 med
Bronäs nr 1,
Ulvstorp nr
1 och Kjese-
bro nr 1 i
Söderman-
lands län.

Uppskattningsmännen hava föreslagit, att av de å egendomen befintliga torpen följande fyra måtte säljas såsom egnahem med de områden, som å Lodéns karta för dem angivits med röda streckade begränsningslinjer, nämligen: litt. A, Östtorp, med en areal av 5.538 hektar och ett saluvärde av 1,800 kronor; litt. B, Larstorp, med en areal av 7.064 hektar och ett saluvärde av 2,100 kronor; litt. C, Svens-torp, med en areal av 11.899 hektar och ett saluvärde av 4,800 kronor; samt litt. F, Fiskarstugan, med en areal av 11.768 hektar och ett saluvärde av 3,750 kronor. Husen vid torpen tillhöra kronan samt äro gamla, otillräckliga och i tämligen dåligt skick, så att nybyggnad snart förestår, om torpen behållas i kronans ägo.

Uppskattningsmännen hava vidare föreslagit, att de två till egendomen hörande hemmanen Ulvstorp och Kjesebro även måtte föryttras, enär skötseln av jordbruket å desamma är mycket tidsödande och besvärlig för egendomens arrendator samt husen även å dessa gårdar äro i mindre gott skick samt otidsenliga. Dessa bägge gårdar borde utgöra två försäljningslotter, utmärkta å Lodéns karta med röda streckade begränsningslinjer samt omfattande: litt. D, Kjesebro, en areal av 38.885 hektar med ett saluvärde av 12,000 kronor, därav 4,757 kronor för växande skog, samt litt. E, Ulvstorp, en areal av 18.360 hektar med ett saluvärde av 6,000 kronor, därav 1,911 kronor för växande skog. Jämväl dessa bägge gårdar borde säljas såsom egnahem.

För samtliga försäljningslotters gemensamma behov hava avsatts vissa områden av tillhoppa 1.120 hektar.

Kungl. Maj:ts befallningshavande i länet har icke haft något att erinra mot förslaget.

Jämväl överjägmästaren i östra distriktet har tillstyrkt upplåtelse av förenämnda sex försäljningslotter, dock med viss jämkning av gränsen för Ulvstorp och Kjesebro mot Dagöholms skog.

Förste lantmätaren i länet har framhållit, att beträffande de uppgivna arealerna å försäljningslotterna en viss osäkerhet, uppgående till omkring en procent, kunde befaras föreligga på grund av att kartan blivit genom vikning så förstörd, att en exakt uträkning av figurernas arealer å densamma numera icke läte sig utföras. För övrigt har förste lantmätaren yttrat sig angående sättet för försäljningslotternas avskiljande från egendomen.

I sistnämnda hänseende har lantmäteristyrelsen i avgivet yttrande anført huvudsakligen följande. De å Lodéns karta med litt. A, B och C betecknade områden jämte den söder om bäcken belägna delen av litt. F kunde avseändras såsom särskilda lägenheter från hemmanen

Bronäs nr 1 och Dagöholm nr 1, 2, 3 och 4, betraktade såsom en samfällighet. Arealen av nämnda fyra lägenheter uppginge ej tillnärmelsevis till en femtedel av dessa fem hemmans ägovidd. Hemmanet Ulvstorp, som å kartan omfattade det område, som inneslötes av en blyertslinje i norr och öster samt i söder av sådan linje och den där framflytande bäcken, kunde med detta innehav av jord i sin helhet försäljas. Hemmanet Kjesebro borde med gamla gränser enligt kartan genom ägostyckning fördelas i fyra olika lotter, av vilka en komme att bestå av den till försäljning föreslagna lotten litt. D, dock att gränsen för denna lott borde bestämmas att följa gamla hemmansgränsen dels i utmarken över norra delen av ägofiguren nr 586 och dels över ägofiguren nr 177, och de tre övriga av de av lantmäteristyrelsen förslagsvis å kartan i blyerts med G, H och I betecknade områdena. Lotten litt. H kunde därigenom försäljas tillsammans med hemmanet Ulvstorp och lotten litt. I försäljas tillsammans med lotten litt. F samt lotten litt. G tilläggas den till bibehållande åt kronan avsedda delen av egendomen. Det med ägofiguren nr 348 betecknade området samt de delar av ägofigurerna nr 349 och 350, som låge söder om gamla gränsen för hemmanet Ulvstorp, borde enligt styrelsens mening avsondras från hemmanen Bronäs och Dagöholm för att tilläggas den till försäljning föreslagna lotten litt. E. Mellan den del av ägofiguren nr 177, som fölle mellan Kjesebro gamla gräns och den föreslagna röda gränslinjen för litt. D, och den till Kjesebro hemman hörande östra delen av ägofiguren nr 349 kunde verkställas ägoutbyte eller ock kunde sistnämnda del tilläggas lotten litt. H. På så angivet sätt skulle alla de till försäljning föreslagna lotterna litt. A, B, C, D, E och F kunna försäljas i huvudsaklig överensstämmelse med av uppskattningsmännen föreslagen arrendering.

Domänstyrelsen har förklarat sig ej hava något annat att erinra mot uppskattningsmännens förslag än att styrelsen i likhet med lantmäteristyrelsen ansåge lämpligast, att lotterna litt. D och E upplätes med den gräns i norr, som vore utmärkt med streckad blyertslinje såsom gamla gränsen för hemmanen Kjesebro och Ulvstorp. Visserligen tillfördes därigenom ägolotten litt. E ett mindre område och ägolotten litt. D förminskades med omkring 0.630 hektar enligt hos styrelsen gjord uträkning. Men någon inverkan på de lotterna åsatta saluvärdena kunde denna ändring i uppskattningsmännens förslag ej hava. Styrelsen hade ej heller något att erinra mot det föreslagna sättet för skiljandet av lotterna från varandra i vad det avsåge avsondring och ägostyckning. Beträffande det av lantmäteristyrelsen ifrågasatta ägoutbytet syntes det

dock styrelsen lämpligare, att den till Kjesebro hemman hörande östra delen av ägofiguren nr 349 inginge i den av lantmäteristyrelsen omnämnda lotten litt. H och tillsammans med denna lott fränskildes hemmanet Kjesebro genom ägostyckning för att tilldelas lotten litt. E samt att den del av ägofiguren nr 177, som fölle mellan Kjesebro gamla gräns och den föreslagna röda gränslinjen för lotten litt. D, avsöndrades ifrån hemmanen Bronäs och Dagöholm för att tilläggas lotten litt. D.

Departements-
chefen.

Jag biträder förslaget om upplåtelse av ifrågavarande sex lägenheter med den jämkning i arealerna för lägenheterna litt. D och litt. E, som betingas av att dessas norra gräns bör, såsom domänstyrelsen föreslagit, följa den streckade blyertslinje, som angiver hemmanen Ulvstorp och Kjesebro gamla gränser åt detta håll. Lägenheterna litt. A, B, C och F böra alltså i huvudsak erhålla de områden, som å Lodéns ovannämnda karta utmärkts med röda streckade begränsningslinjer, samt lägenheterna litt. D och E i huvudsak innefatta de områden, som å samma karta i norr begränsas av en blyertsstreckad linje och i övrigt av röda streckade linjer, vartill komma de för lägenheternas gemensamma behov avsatta områdena. I avseende å sättet för områdenas avskiljande synes lantmäteristyrelsens förslag med den modifikation därav, som domänstyrelsen förordat, vara förtjänt att följas. Jag vill erinra, att de av lantmäteristyrelsen med litt. G, H och I betecknade lotterna icke äro avsedda att bliva särskilda försäljningslotter, utan endast konstruerats för lantmäteriförrättningens skull, samt att lotten litt. H skall ingå i försäljningslotten litt. E eller Ulvstorp och lotten litt. I föras till försäljningslotten litt. F eller Fiskarstugan.

Jag får alltså nu hemställa, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att sex med litt. A, B, C, D, E och F betecknade lägenheter må var för sig med av mig tillstyrkt område från förra militiebostället Dagöholm nr 1—4 med Bronäs nr 1, Ulvstorp nr 1 och Kjesebro nr 1 om tillsammans $2\frac{7}{8}$ mantal i Lerbo socken av Södermanlands län upplåtas enligt gällande grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från kronoegendomar.

3:o.

Förra militiebostället 1 mantal Trosby nr 1 jämte Nybrotorp nr 1, ett torp, i Tjällmo socken av Östergötlands län är utarrenderat till den 14 mars 1918 för 1,630 kronor om året. Egendomen är belägen 15 kilometer från Prästköps järnvägsstation samt innehåller en sammanlagd areal av 306.109 hektar, därav 92.017 hektar tomt och åker, 14.735 hektar äng, 180.967 hektar avrösningsjord och 18.390 hektar impediment.

[3.]
Trosby nr 1
jämte Nybro-
torp nr 1 i
Östergötlands
län.

Uppskattningsmännen hava till upplåtande såsom egnahem föreslagit följande sex lägenheter, vilka äro försedda med innehavarna tillhöriga byggnader samt med röda begränsningslinjer finnas utmärkta å en av extra lantmätaren J. Stånggren år 1914 kopierad och kompletterad karta över egendomen, nämligen: litt. B, Sandudden, areal 0.317 hektar, saluvärde 125 kronor; litt. C, Sandvik, areal 0.138 hektar, saluvärde 55 kronor; litt. D, Lindesberg, areal 8.545 hektar, saluvärde 1,795 kronor; litt. E, Risberget, areal 1.210 hektar, saluvärde 215 kronor; litt. F, Skärforsen, areal 1.152 hektar, saluvärde 345 kronor; samt litt. G, Torsdal, areal 6.787 hektar, saluvärde 1,360 kronor. Vid upplåtelserna borde åt kronan förbehållas rätt till vägar över lägenheterna Lindesberg, Risberget och Torsdal samt innehavarna av dessa lägenheter och lägenheten Skärforsen tillförsäkras rätt till fri utfartsväg över stamhemmanet.

Kungl. Maj:ts befallningshavande och domänstyrelsen hava biträtt förslaget om upplåtande av nämnda lägenheter.

Jag instämmer häri och hemställer, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att lägenheterna Sandudden, Sandvik, Lindesberg, Risberget, Skärforsen och Torsdal må var för sig med ovan angivet område från förra militiebostället 1 mantal Trosby nr 1 jämte Nybrotorp nr 1, ett torp, i Tjällmo socken av Östergötlands län upplåtas enligt gällande grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från kronoegendomar, med förbehåll om rätt till vägar för kronan och innehavare av vissa lägenheter på sätt uppskattningsmännen föreslagit.

4:o.

[4.]
Västerlösa
nr 1 i Öster-
götlands län.

Förra häradshövdingbostället 1 mantal Västerlösa nr 1 i Rogslösa socken av Östergötlands län är utarrenderat till den 14 mars 1917 för 1,425 kronor om året. Dess areal är 100.580 hektar, därav 76.624 hektar tomter och åker, 5.536 hektar äng, 15.779 hektar avrösningsjord samt 2.641 hektar impediment. Det är beläget i närheten av Vättern 15 kilometer från Vadstena. På egendomens ägor ligger Borghamns järnvägsstation.

Uppskattningsmännen hava under hänvisning till en av extra lantmätaren J. Stånggren år 1914 kopierad och kompletterad karta över egendomen föreslagit, att följande med röda gränslinjer å kartan utmärkta och med innehavarna tillhöriga hus bebyggda lägenheter måtte upplåtas såsom egna hem, nämligen:

Lägenhetens namn	Ägofigurer å kartan	Areal	Saluvärde
		hektar	kronor
Skogstorp	av 47, 68	0.187	305
Grantorp.....	av 11, av 12, 69	0.205	295
Falla	av 40, 70	1.595	800
Gatan	av 39, av 40, 40 a och 71	1.722	795

Vederbörande jägmästare har hemställt, att vid egendomens förnyade utarrendering det av kronoparken Omberg, det kronan tillhöriga Borghamns kalkstensbrott samt Vättern helt omslutna skiftet av egendomen väster om järnvägen eller ägofigurerna å kartan nr 49—67 samt 77—79 om tillhoppa 14 hektar 10.3 ar måtte från arrendet undantagas och överföras till kronoparken med rätt för innehavarna av de å detta område belägna lägenheterna Svängen, Hagalund, Fridhem, Solhem och Lilla Fridhem att mot årlig avgäld till kronoparken innehava respektive lägenheter, varvid särskilt framhållits, att svårigheterna med utlastning av virke vid Borghamn under nuvarande förhållanden gjorde det i hög grad önskvärt, att kronoparken disponerade ägofiguren nr 58 såväl till upplagsplats för undvikande av platshyra, som för anläggande av väg, ävensom att åkerjorden vore väl behövlig för anläggande av ett torp.

Under åberopande av jägmästarens yttrande hava uppskattningsmännen vidare anfört, att en del framställningar visserligen gjorts om

förvärvande av egna hem å ovanberörda till egendomen hörande utskifte, men hava uppskattningsmännen, med instämmande i de av jägmästaren anförda skälen, hemställt, att ifrågavarande område måtte bibehållas i kronans ägo och överföras till kronoparken Omberg samt några egna-hemsupplätelser därstädes ej äga rum utan lägenhetsinnehavarna få kvarbo mot viss avgäld.

Bland innehavarna av sistnämnda lägenheter har särskilt innehavaren av lägenheten Solhem, kronolänsmannen L. Ljungholm, i en handlingarna bilagd skrift framhållit bland annat, att, då han (år 1911) begärde och erhöll domänstyrelsens tillstånd att få å lägenheten uppföra en bostadslägenhet, detta gjorts med tanke på och under förutsättning att han vid nuvarande arrendeperiods utgång skulle få genom köp förvärva det jordområde, varå denna bostadslägenhet uppförts. Med stora kostnader hade han därför, enär han såsom kronolänsman saknade boställe och någon bostad ej stode att få hyra inom distriktet, låtit ej allenast uppföra den av honom nu bebodda villan utan även så gott som nybrutit den upplätta jorden, som under ett tjugotal år ej varit brukad utan begagnats till bete och tidtals upplåtits till sågplan, samt där bortsprängt och därifrån bortfört hundratals lass sten. Tillika har bemälda Ljungholm förmått sig ej kunna förstå vad skäl som funnes för lägenheternas i fråga förläggande till kronoparken. Förslaget syntes icke kunna vara föranlett av intresse för skogsskötseln. Om förslaget realiserades, skulle ej allenast ekonomiska förluster utan även brydsamma förhållanden uppstå för nuvarande och även framtida ägare av där uppförda hus. Givet vore att, om ej jorden, varå byggnaderna vore uppförda, finge friköpas, dessa byggnader skulle betydligt falla i värde och kanske vid nuvarande ägares fränfälle ej ens kunna försälas.

Kungl. Maj:ts befallningshavande har förmått sig icke hava något att erinra mot uppskattningsmännens förslag vare sig till utarrendering av huvudgården eller fränskiljande av föreslagna områden.

Vederbörande överjägmästare har förklarar sig icke hava något att erinra mot uppskattningsmännens förslag till försäljning av förstnämnda fyra lägenheter och har på det livligaste tillstyrkt förslaget, att ägofigurerna å kartan nr 49—67 och 77—79 måtte undantagas och tilläggas Ombergs kronopark. I likhet med jägmästaren har överjägmästaren ansett, att det vore av stor betydelse för kronoparken att erhålla dessa ägor dels för att få utrymme till upplagsplats nära Borghamns hamn jämte väg dit, dels för att äga möjlighet att anlägga ett torp för att bereda arbetskraft åt kronoparken. Då lägenheterna Lilla Fridhem, Solhem, Fridhem, Hagalund och Svängen låge mellan krono-

parken och Borghamns kalkstensbrott, skulle det bliva till stort men, om kronan försålde dessa lägenheter och därigenom berövade sig möjligheten att öva något inflytande på vem som komme att innehava dem.

Domänstyrelsen har vid anmälan av detta ärende tillika överlämnat en från arméförvaltningens fortifikationsdepartement till styrelsen ställd skrivelse med tillhörande handlingar, i vilken departementet, med anledning av en av kommandanten å Karlsborg gjord framställning om utflyttning av Borghamns kalkstensbrotts gränser över egendomen tillhörig mark enligt framställningen bilagd karta, anfört att, med hänsyn till det — av nuvarande förhållanden att döma — ringa behovet av sten för lantförsvaret, departementet vore tveksamt om lämpligheten av stenbrottets fortfarande kvarblivande under lantförsvaret, då möjligen dess disponerande på annat sätt skulle kunna medföra större ekonomiskt utbyte för staten, samt anhållit om domänstyrelsens yttrande, huruvida styrelsen ansåge stenbrottet böra åter införlivas med egendomen eller ock, även utan sådant införlivande, återgå till förvaltning av styrelsen.

Domänintendenten i länet har i häröver avgivet yttrande hemställt, att stenbrottet i fråga ej måtte införlivas med egendomen utan i stället överföras till Ombergs kronopark och följaktligen ställas under domänstyrelsens förvaltning, varjämte domänintendenten påpekat, att största ekonomiska utbyte av Borghamns kalkstensbrott otvivelaktigt skulle beredas kronan, om detsamma upplätes på arrende till enskild person eller bolag.

Kungl. Maj:ts befallningshavande i länet har uttalat sin anslutning till detta domänintendentens yttrande.

Domänstyrelsen har till en början erinrat, att enligt Kungl. Maj:ts brev den 30 april 1816 Göta kanalbolag erhållit uteslutande och oinskränkt nyttjanderätt till det å egendomen befintliga kalkstensbrott med villkor, bland annat, att bolaget årligen till boställshavaren skulle erlägga vissa avgälder; att nämnda kanalbolag därefter med Kungl. Maj:ts begivande genom köpekontrakt den 17 oktober 1842, vilket kontrakt antagits av krigskollegium den 15 december samma år å Kungl. Maj:ts och kronans vägnar, till kronan överlätit och försålt ifrågavarande, Borghamn kallade och för Karlsborgs fästningsbyggnad använda kalkstensbrott med det villkor, bland andra, att omförmälda avgifter fortfarande skulle erläggas till boställshavaren; att arméförvaltningen i skrivelse den 27 juni 1894 — med förmälan att berörda avgälder under de senaste tio åren i medeltal uppgått till 502 kronor 58 öre — hemställt, huruvida icke Kungl. Maj:t ville förordna, att kalkstensbrottet finge från egendomens mark för all framtid undantagas och särskilt för

sig i jordeboken antecknas; att vederbörande myndigheter häröver avgivit infortrade utlåtanden, varvid framhållits, att från Borghamns kalkstensbrott, som undantagits vid utarrenderingen av kronoegendomen Västerlösa för nu löpande arrendeperiod, med avseende å för denna utarrendering gällande bestämmelser någon inkomst icke tillföle arrendatorn samt att för berörda tid följaktligen ifrågavarande avgäld komme att fortfarande utgå från extra anslaget till Karlsborgs fästningsbyggnad för att redovisas bland statsverkets inkomster under titel »arrendemedel», därest icke Kungl. Maj:t med anledning av arméförvaltningens framställning skulle pröva lämpligt, att avgälden upphörde, samt att Kungl. Maj:t den 6 december 1895 funnit förenämnda framställning icke föranleda någon vidare åtgärd.

Beträffande de ifrågasatta lägenhetsupplåtelseerna har domänstyrelsen biträtt uppskattningsmännens förslag om upplåtelse från egendomen allenast av lägenheterna Skogstorp, Grantorp, Falla och Gatan. Styrelsen har nämligen ansett att om, såsom syntes framgå av arméförvaltningens fortifikationsdepartements berörda skrivelse, stenbrottet ej vidare erfordrades för lantförsvarets behov, stenbrottet borde vid nu löpande arrendeperiods utgång tillföras statens domäners fond, varvid givetvis förberörda avgälder komme att upphöra, och tilläggas den intill det samma belägna kronoparken Omberg ävensom att, om så skedde, det vore olämpligt att hava självägande personer boende därinom, vilket emellertid skulle bliva händelsen, om lägenheten Solhem och övriga därstädes befintliga lägenheter upplättes. Styrelsen har i övrigt åberopat de skäl, som av överjägmästaren anförts mot dylika upplåtelse.

Domänstyrelsen har för sin del hemställt, dels att Borghamns stenbrott måtte vid nu löpande arrendeperiods utgång tilläggas Ombergs kronopark, dels ock att de ovan omförmälda fyra lägenheterna Skogstorp, Grantorp, Falla och Gatan måtte upplätas såsom egnahemslägenheter.

I särskilda till Kungl. Maj:t ställda, av Kungl. Maj:ts befallningshavande i ovannämnda län jämte avstyrkande yttrande av domänintendenten i länet överlämnade ansökningar hava härefter innehavarna av ovan omförmälda lägenheter Hagalund, Fridhem, Solhem och Lilla Fridhem anhållit att få med äganderätt förvärva sina respektive lägenheter. Kungl. Maj:ts befallningshavande har hemställt, att dessa ansökningar icke måtte föranleda någon åtgärd.

Över ansökningarna har domänstyrelsen avgivit infortrat utlåtande, därvid styrelsen under hänvisning till sitt här ovan omförmälda utlåtande hemställt, att ansökningarna icke måtte bifallas.

Slutligen har arméförvaltningens fortifikationsdepartement i in-

fordrat utlåtande förklarar sig icke hava något att erinra däremot, att det för närvarande under sagda departements förvaltning ställda Borghamns kalkstensbrott vid utgången av nu löpande arrendeperiod för egendomen ifråga överföres till domänstyrelsens förvaltning.

*Departements-
chefen.*

Beträffande det för lantförsvarets räkning för närvarande mot avgäld disponerade Borghamns kalkstensbrott håller jag före, att då detta stenbrott numera icke synes vara erforderligt för lantförsvarets behov, detsamma bör överföras till domänstyrelsens disposition. Denna min uppfattning biträdades av chefen för lantförvarsdepartementet, som deltagit i detta ärendes beredning. Ifrågavarande kalkstensbrott ingår redan nu i statens domäners fond och överflyttandet av dispositionsrätten kan av Kungl. Maj:t beslutas utan riksdagens medverkan. Det synes synnerligen lämpligt, att stenbrottets område, varå finnes hamn, tillägges kronoparken Omberg.

Vad därefter beträffar frågan om upplåtande av lägenheter från egendomen, ansluter jag mig till den av myndigheterna enstämmigt uttalade åsikt. De av lägenhetsägarna å området invid Borghamn ingivna ansökningarna att få friköpa sina lägenheter kan jag alltså icke tillstyrka. Hela sistnämnda område synes mig lämpligen böra förenas med Ombergs kronopark, varav det efter Borghamns införlivande med kronoparken kommer att omslutas från alla sidor.

Jag hemställer alltså, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att lägenheterna Skogstorp, Grantorp, Falla och Gatan må var för sig med här ovan angivet område från förra häradshövdingbostället 1 mantal Västerlösa nr 1 i Rogslösa socken av Östergötlands län upplåtas enligt gällande grunder för upplåtande av egnahems-lägenheter från kronoegendomar.

5:o.

[5.]
*Hogstad nr 9
och 10 jämte
Hogstad nr 5,
en tomt, i
Östergötlands
län.*

Förra militiebostället 1 1/2 mantal Hogstad nr 9 och 10 jämte Hogstad nr 5, en tomt, i Hogstads socken av Östergötlands är utarrenderat till den 14 mars 1918 mot ett årligt arrende av 1,350 kronor. Egendomen, som är belägen 10 kilometer från Skänninge stad och 2 kilometer från Hogstads järnvägsstation, innehåller en areal av 73.525 hektar,

därav 69.438 hektar tomt, åker och dylikt, 2.741 hektar avrösningsjord och 1.346 hektar impediment. Egendomen består av två skiften, hemskiftet och det omkring 3 kilometer därifrån belägna utskiftet.

Uppskattningsmännen hava föreslagit, att för beredande av egna hem upplåtelse från egendomen måtte ske av utskiftet, fördelat i två, å en av extra lantmätaren J. Stånggren år 1914 kopierad och kompletterad karta över egendomen med litt. B och litt. C betecknade obyggda jordbrukslägenheter, vilka med nedannämnda arealer åsatts följande saluvärden, nämligen: litt. B med en areal av 11.021 hektar 4,900 kronor och litt. C med en areal av 6.423 hektar 2,530 kronor.

Till vägar för sagda lägenheter har i uppskattningsmännens förslag avsatts ett område, som å kartan betecknats med del av ägofiguren nr 139 samt ägofiguren nr 140 om tillsammans 0.292 hektar.

Kungl. Maj:ts befallningshavande i länet har instämt i förslaget om upplåtande av dessa lägenheter.

Domänstyrelsen har tillstyrkt bifall till uppskattningsmännens förslag dock att det till gemensam väg för lägenheterna avsatta området borde ingå i försäljningen av lägenheten litt. B samt förbehåll göras om rätt för innehavare av lägenheten litt. C att fritt begagna vägen ifråga.

Jag biträder domänstyrelsens förslag och hemställer, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att ovannämnda med litt. B och litt. C betecknade lägenheter med tillägg beträffande litt. B av vägområde, såsom domänstyrelsen föreslagit, må var för sig från förra militiebostället 1 1/2 mantal Hogstad nr 9 och 10 jämte Hogstad nr 5, en tomt, i Hogstads socken av Östergötlands län upplåtas enligt gällande grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från kronoegendomar, med förbehåll om rätt för innehavare av lägenheten litt. C att såsom väg fritt begagna ovannämnda, lägenheten litt. B tillagda vägområde.

6:o.

Förra militiebostället 3/4 mantal Boetorp nr 1 i Åtvids socken av Östergötlands län är utarrenderat till den 14 mars 1918 mot ett årligt arrende av 760 kronor. Egendomen är belägen 5 kilometer från Åtvida-

[6.]
Boetorp nr 1
i Öster-
götlands län.

bergs järnvägsstation samt innehåller en sammanlagd areal av 158.313 hektar, därav 31.242 hektar åker, 3.925 hektar äng, 113.170 hektar avrösningsjord och 9.976 hektar impediment.

Uppskattningsmännen hava föreslagit, att lägenheten Högmo, omfattande ägofigurerna nr 111—115 och del av 116 å en av extra lantmätaren J. Stånggren år 1914 kopierad och kompletterad karta över egendomen, måtte från egendomen upplåtas till eget hem.

Lägenheten är bebyggd med innehavaren tillhöriga åbyggnader och innehåller en areal av 1.299 hektar samt har åsatts ett saluvärde av 405 kronor.

Kungl. Maj:ts befallningshavande och domänstyrelsen hava icke haft något att erinra mot berörda förslag.

Jag hemställer, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att lägenheten Högmo må med ovan angivet område från förra militiebostället $\frac{3}{4}$ mantal Boetorp nr 1 i Åtvids socken av Östergötlands län upplåtas enligt gällande grunder för upplåtande av egnahems-lägenheter från kronoegendomar.

7:o.

[7.]
Viggeby nr 1
i Öster-
götlands län.

Förra militiebostället $\frac{3}{4}$ mantal Viggeby nr 1 i Skärkinds socken av Östergötlands län är utarrenderat till den 14 mars 1918 för 1,250 kronor om året. Det är beläget 5 kilometer från Skärkinds järnvägsstation och 2 mil från Söderköping samt innehåller en areal av 161.483 hektar, därav 68.353 hektar tomt och åker, 2.831 hektar äng, 87.360 hektar avrösningsjord och 2.939 hektar impediment.

Under hänvisning till en av distriktslantmätaren A. G. Lövstrand år 1914 kopierad och kompletterad karta över egendomen hava uppskattningsmännen föreslagit, att den med innehavaren tillhöriga hus bebyggda lägenheten Högskog måtte upplåtas såsom eget hem med en areal av 30.552 hektar. Lägenheten är saluvärderad till 10,565 kronor, därav 2,345 kronor för växande skog. Lägenheten borde dels tillförsäkras fri väg över huvudgården och dels åläggas andel i betalningsskyldigheten för ett å egendomen vilande odlingslån.

Kungl. Maj:ts befallningshavande och domänstyrelsen hava instämt i detta förslag. Domänstyrelsen har meddelat, att omförmälda odlings-

lån beviljats av Kungl. Maj:t den 29 april 1904 och den 27 januari 1905 för torrläggning och odling av vattensjuka marker, tillhörande hemmanen Viggeby i Skärkinds socken samt Berga m. fl. i Gårdsby socken, och att enligt vederbörligt utslag ifrågavarande kronoegendoms andel i lånet skall återgäldas med 131 kronor 24 öre för vart och ett av åren 1911—1935 och med 119 kronor 36 öre för år 1936. Styrelsen har föreslagit, att lägenheten Högskog skulle härav gälda för varje år till och med år 1935 31 kronor 24 öre samt för år 1936 19 kronor 36 öre, så att huvudgården hela tiden erlade 100 kronor.

Under återopande av vad i ärendet förekommit hemställer jag, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att lägenheten Högskog må med ovan angivet område från förra militiebostället $\frac{3}{4}$ mantal Viggeby nr 1 i Skärkinds socken av Östergötlands län upplåtas enligt gällande grunder för upplåtande av egna hemslägenheter från kronoegendomar, med rätt för lägenhetens innehavare till fri utfartsväg över stamhemmanet men med skyldighet för honom att från och med det år, då tillträdet sker, på sätt domänstyrelsen föreslagit ansvara för andel i de på stamhemmanet belöpande annuiteter å omförmälda odlingslån.

8:o.

Förra militiebostället 1 mantal Nässja nr 1 i Hjälmseryds socken av Jönköpings län är utarrenderat till den 14 mars 1917 för 700 kronor. Det är beläget 8 kilometer från Stockaryds järnvägsstation samt innehåller en areal av 249.207 hektar, därav 27.857 hektar tomt och åker, 29.450 hektar äng, 185.835 hektar betes- och skogsmark samt 6.065 hektar impediment.

Uppskattningsmännen hava under hänvisning till en av förste lantmätaren J. Ostwald år 1908 upprättad karta över egendomen föreslagit, att fyra till egendomen hörande torp, benämnda Fredriksdal, Börjestock, Skärbäcken och Alebäcken, skulle upplåtas såsom egna hem, samt att skogsmarken skulle undantagas från arrendet. Jägmästaren i orten har framhållit, att torpet Alebäcken vore behöfligt såsom skogsarbetarbostad. Överjägmästaren har anfört, att såväl Skärbäcken som Alebäcken nu borde bibehållas för att vara disponibla vid framtida bildande av kronopark. Mot upplåtande såsom egna hem av torpen

[8.]

Nässja nr 1
i Jönköpings
län.

Fredriksdal och Börjestock hava dessa skogstjänstemän icke gjort annan erinran än beträffande omfattningen av det av uppskattningsmännen för torpet Börjestock föreslagna området. Domänstyrelsen har med anledning härav låtit verkställa förnyad uppskattning av torpet Börjestock med den ändrade arealen.

Torpet Fredriksdal omfattar å ovanberörda karta ägofigurerna nr 260—275, av 277, 278, av 279, 280, av 281, av 282, av 283, av 284, av 285, av 286, 287, 288, av 289, av 290, av 291, 292—294, av 295, 296, 297 och av 298. Dess areal är 12.959 hektar och saluvärdet är uppskattat till 1,900 kronor, därav 900 för växande skog. Torpet Börjestock omfattar efter nyssberörda ändring ägofigurerna nr 218, 220—222, 225—232, 276, 303—343 och 352 samt delar av ägofigurerna nr 213, 217, 217 $\frac{1}{2}$, 223, 224, 277, 289—291, 295, 298, 347, 351 och 402 om tillhoppa 20.582 hektar. Saluvärdet är 2,920 kronor, därav 1,400 kronor för växande skog. Byggnaderna å dessa bägge torp tillhöra kronan utom ett tillbygge till ladugården å Börjestock och ett litet uthus å samma torp, vilka sistnämnda byggnader icke böra ingå i försäljningen.

Uppskattningsmännen hava därjämte föreslagit, att förbehåll måtte göras vid försäljningen av torpet Fredriksdal om rätt för huvudgården och torpet Börjestock att fritt begagna ägofigurerna nr 292 och 293 till vägar samt vid försäljning av torpet Börjestock om rätt för huvudgården och torpet Fredriksdal att till väg begagna ägofiguren nr 352.

Kungl. Maj:ts befallningshavande i länet och domänstyrelsen hava biträtt förslaget om nu ifrågavarande bägge torps försäljning på föreslaget sätt.

Jag instämmer häri och hemställer därför, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att torpen Fredriksdal och Börjestock må vart för sig med ovan angivet område från förra militiebostället 1 mantal Nässja nr 1 i Hjälmseryds socken av Jönköpings län upplåtas enligt gällande grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från kronoegendomar, med förbehåll om skyldighet för torpens innehavare att upplåta vägar över torpen på sätt uppskattningsmännen föreslagit.

9:o.

Förra militiebostället 1 mantal Mederhult nr 1 med underlydande lägenheterna Horvedsfall nr 1, en utjord, och Horsfall nr 1, en utjord, i Korsberga socken av Jönköpings län är utarrenderat till den 14 mars 1918 mot ett årligt arrende av 800 kronor. Dess areal är 202.681 hektar, därav 32.729 hektar tomt och åker, 30.971 hektar äng, 110.827 hektar betes- och skogsmark samt 28.154 hektar impediment. Det är beläget 3 kilometer från Öster Korsberga station å Nässjö—Sävsjöströms järnväg och 15 kilometer från Vetlanda.

[9.]
Mederhult nr
1 med under-
lydande lägen-
heter i Jön-
köpings län.

Uppskattningsmännen hava föreslagit, att det egendomen tillhörande torpet Kejsarkullen, som är försett med kronan tillhöriga bopingshus och ladugård samt arrendatorn tillhöriga stall, vagnbod, lada och en mindre bod, måtte från egendomen upplåtas såsom eget hem med det område, som funnes angivet å en av distriktslantmätaren E. Ekberg år 1914 över egendomens inägor och yttergränserna omkring skogsmarken upprättad karta. Torpets areal är 15.150 hektar.

Vederbörande jägmästare har i avgivet yttrande hemställt, att ståndskogen å torpets skogsskifte måtte utstämplas till försäljning för kronans räkning samt endast skogen å hagmarken ingå i den ifrågasatta försäljningen.

Uppskattningsmännen, som biträtt jägmästarens berörda hemställan, hava saluvärderat torpet till 3,765 kronor, därav 1,400 kronor för skogen å hagmarken.

Kungl. Maj:ts befallningshavande, vederbörande överjägmästare och domänstyrelsen hava tillstyrkt uppskattningsmännens förslag, och har domänstyrelsen, med förmålan att styrelsen gått i författning om utstämpling och försäljning av ståndskogen å skogsskiftet, tillika hemställt, att vid försäljningen måtte göras förbehåll om rätt för torpet till fri utfartsväg över egendomens ägor samt att i upplåtelsen ej måtte ingå vare sig andra hus å torpet än kronan tillhöriga eller ståndskogen å skogsskiftet.

Jag instämmer med domänstyrelsen och hemställer, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att torpet Kejsarkullen må med ovan angivet område från förra militiebostället 1 mantal Mederhult nr 1 med underlydande lägenheterna Horvedsfall nr 1, en utjord, och Horsfall nr 1, en utjord, i Korsberga

socken av Jönköpings län upplåtas enligt gällande grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från kronoegendomar, med rätt för torpets innehavare till fri utfartsväg över egendomens ägor samt med förbehåll att i upplåtelsen ej ingår ståndskogen å torpets skogsskifte.

10:o.

[10.]
Havseryd nr 1
och Mölleryd
nr 1 i Jön-
köpings län.

Förra militiebostället $\frac{1}{2}$ mantal Havseryd nr 1 och $\frac{3}{4}$ mantal Mölleryd nr 1 i Eksjö socken av Jönköpings län är utarrenderat till den 14 mars 1917 mot ett årligt arrende av 650 kronor. Egendomen är belägen 7 kilometer från Eksjö. Havseryd nr 1 omfattar en areal av 41.153 hektar, därav 5.947 hektar tomter och åker, 15.462 hektar äng, 18.626 hektar betes- och skogsmark samt 1.118 hektar impediment, och Mölleryd nr 1 en areal av 63.376 hektar, därav 8.667 hektar tomter och åker, 17.829 hektar äng, 36.050 hektar betes- och skogsmark samt 0.830 hektar impediment.

Uppskattningsmännen, som icke funnit skäl föreligga till upplåtande av egnahemslägenheter från ifrågavarande fastigheter eller till styckning av desamma, hava, då fastigheterna vore till arealen jämförelsevis små och särskild anledning ej förefunnes för deras bibehållande i kronans ägo, föreslagit, att de måtte var för sig försäljas.

Egendomens arrendator, G. Mårtensson, som under sin 28-åriga arrendetid brukat Mölleryd, har förklarat sig vilja mot stadgat saluvärde köpa samma fastighet, varjämte C. O. Isaksson, som i egenskap av brukare under Mårtensson innehaft Havseryd jämväl i 28 år, förklarat sig önska mot åsatt saluvärde förvärva sistnämnda fastighet.

Havseryd, vars taxeringsvärde är 6,000 kronor, har åsatts ett saluvärde av 9,500 kronor, därav för växande skog 2,900 kronor. Mölleryd, vars taxeringsvärde är 10,000 kronor, har saluvärderats till 20,000 kronor, därav 10,000 kronor för växande skog.

Vederbörande jägmästare har ansett någon anledning icke förfinnas att för skogens skull behålla egendomen i kronans ägo, men funnit det vara lämpligt, att en del av skogen å Mölleryd försåldes för kronans räkning före egendomens försäljning.

Kungl. Maj:ts befallningshavande i länet har förklarat sig kunna tillstyrka försäljning av fastigheterna, för så vitt de kunde upplåtas som egnahemslägenheter. För att Mölleryd skulle kunna försäljas såsom

eget hem, har därför Kungl. Maj:ts befallningshavande biträtt jägmästarens förslag om försäljning av skog från egendomen.

Överjägmästaren i Smålands distrikt har i avgivet yttrande meddelat, att han ansåge skäl ej föreligga att för skogsväsendets räkning bibehålla egendomen i kronans ägo, varjämte överjägmästaren biträtt jägmästarens förslag om försäljning av skog från Mölleryd.

Med anledning härav anmodade domänstyrelsen vederbörande jägmästare att verkställa utstämpling av den skog å Mölleryd, som med hänsyn till god skogsvård kunde och borde borttagas; och har jägmästaren sedermera meddelat, att den utstämplade skogens värde beräknats till 4,650 kronor samt att värdet av kvarvarande skog utgjorde 5,520 kronor.

Domänstyrelsen har hemställt, att fastigheterna måtte försälas såsom egna hem. Visserligen syntes fastigheten Mölleryd, vars saluvärde genom skogsförsäljningen nedbringats till 15,520 kronor, ej egentligen vara att hänföra till sådan jordbrukslägenhet, som avsåges i gällande författning angående egnahems lägenheter, men då förut medgivits försäljning av lägenheter med saluvärden uppgående inemot det för Mölleryd satta, — i vilket avseende styrelsen erinrade om dels en jämlikt beslut av 1911 års riksdag försäld lägenhet från kronoegendomen Biskopstorp i Hallands län med ett saluvärde av 13,300 kronor, för vilken lägenhet vid utbud erhållits 15,100 kronor, dels ock en på grund av beslut av 1913 års riksdag såld lägenhet från Dalby kungsgård i Malmöhus län med ett saluvärde av 14,140 kronor, innehavaren tillhörig åbyggnad ej inberäknad — tvekade domänstyrelsen ej att jämväl förorda Mölleryds försäljning som eget hem, varigenom nuvarande arrendatorn av egendomen skulle beredas samma förmån som brukaren av Havseryd.

För egen del biträder jag domänstyrelsens förslag. Saluvärdet å Mölleryd anser jag visserligen vara väl högt, för att reglerna för egnahemsupplåtelser från kronoegendomar skulle i vanliga fall böra här tillämpas, isynnerhet som denna fastighet har en areal av mer än 128 tunnland samt åkerns värde icke upptagits högre än till 500 kronor för hektar utan att något särskilt värde upptagits för husen, och ehuru åkerjorden uppgives utgöras av ganska god mulljord. Men då de flesta husen uppgivas vara endast i försvarligt skick samt med hänsyn till den ganska långa tid, nuvarande arrendatorn innehaft egendomen, vill jag icke motsätta mig, att tillfälle beredes honom att efter hembud förvärva

*Departements-
chefen.*

Mölleryd för saluvärdet, 15,520 kronor. Jag hemställer alltså, att Eders Kungl. Maj:t måtte i proposition föreslå riksdagen medgiva,

att kronoegendomarna $\frac{3}{4}$ mantal Mölleryd nr 1 och $\frac{1}{3}$ mantal Havseryd nr 1 i Eksjö socken av Jönköpings län må var för sig försäljas enligt gällande grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från kronoegendomar samt med förbehåll att till försäljning för kronans räkning utstämplad skog å Mölleryd ej ingår i försäljningen av denna fastighet.

11:o.

[11.]
Lägenheten
Hybba i Jön-
köpings län.

Förre soldaten C. F. Pripp har gjort framställning att få köpa visst område av Eckersholms kronopark i Ödestugu socken av Jönköpings län, ungefär motsvarande den av honom till den 14 mars 1917 arrenderade lägenheten Hybba å Djorarpsblocket av nämnda kronopark, med tillägg av ett mindre område av Svenseryds kronopark i samma socken.

Sedan vederbörande skogstjänstemän tillstyrkt ansökningen, för rättades saluvärdering å de ifrågavarande områdena, gemensamt kallade lägenheten Hybba. Enligt en av extra lantmätaren A. Gyllenbåge år 1915 upprättad karta innehåller denna lägenhet, sådan den nu föreslås till försäljning, en areal av 30.871 hektar, därav 3.836 hektar tomt och åker, 2.797 hektar äng, 24.044 hektar betesmark och 0.194 hektar impediment. Härav tillhöra 0.450 hektar äng och 7.782 hektar betesmark kronoparken Svenseryd samt resten kronoparken Eckersholm.

Lägenheten är belägen i östra utkanten av de bägge kronoparkerna på ett avstånd av 11 kilometer från Hoks, 14 kilometer från Tenhults och 15 kilometer från Malmbäcks järnvägsstationer. Husen å lägenheten ägas av Pripp, som bebott lägenheten under 42 år, därav 30 år såsom soldat, och å densamma fostrat 13 barn. Årliga arrendeavgälden utgör 65 kronor för nuvarande lägenheten Hybba, varjämte 10 kronor om året erlagts för slätter och bete å området av Svenseryds kronopark.

Saluvärdet har av uppskattningsmännen upptagits till 3,090 kronor. Pripp bjöd först 2,000 kronor, men har sedermera höjt anbudet till 2,950 kronor. Domänstyrelsen har ansett detta belopp skäligt, enär husen icke tillhöra kronan samt jordmänen endast är av medelgod beskaffenhet och besvärad av sten.

Skogstjänstemännen och domänstyrelsen hava funnit området icke

vara behöfligt för något skogsväsendets ändamål. Även Kungl. Maj:ts befallningshavande i länet har tillstyrkt upplåtelsen.

Den del av lägenheten, som tillhör kronoparken Eckersholm, är belägen å det till kronoparkens tillökning inköpta hemmanet $\frac{1}{2}$ mantal Djorarp nr 1. Området å Svenseryds kronopark utgör en del av förra militiebostället $\frac{1}{2}$ mantal Svenseryd nr 1. För försäljning av det sistnämnda området kräves riksdagens bifall, vilket lämpligen torde begäras för lägenheten i dess helhet.

På grund av vad i ärendet upplysts anser jag tillfälle böra beredas Pripp att förvärva lägenheten för det av honom senast bjudna priset. Jag hemställer därför, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att lägenheten Hybba må med ovan angivet område från de till kronoparker avsatta kronoegendomarna $\frac{1}{2}$ mantal Djorarp nr 1 och $\frac{1}{2}$ mantal Svenseryd nr 1 i Ödestugu socken av Jönköpings län försäljas till förre soldaten C. F. Pripp för en köpeskilling av 2,950 kronor samt i övrigt enligt gällande grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från kronoegendomar.

12:o.

Förra militiebostället 1 mantal Boda nr 1 i Säby socken av Jönköpings län är utarrenderat till den 14 mars 1916 för 850 kronor om året. Det är beläget omkring 9 kilometer från Gripenbergs järnvägsstation och lika långt från Tranås samt innehåller en areal av 155.300 hektar, därav 22.750 hektar tomt och åker, 44.905 hektar äng, 85.905 hektar betes- och skogsmark samt 1.740 hektar impediment.

[12.]
Boda nr 1 i
Jönköpings
län.

Domänstyrelsen har numera föranstaltat om egendomens utarrendering under ytterligare ett år.

Under hänvisning till en av distriktslantmätaren P. Wagenius år 1913 upprättad karta över inägorna och rågångarna kring utmarken till egendomen hava uppskattningsmännen föreslagit, att från egendomen måtte försäljas dels lägenheten Karlsberg, bebyggd med innehavaren tillhöriga hus samt omfattande ägofigurerna nr av 147, 148—153 och av 154 med en areal av 20.144 hektar, därav 18.269 hektar betes- och skogsmark, dels ock de s. k. Kvillarna, två obebyggda madängsstycken på 9 kilometers avstånd från huvudgården men endast 1 kilometer avlägsna från Gripenbergs station, omfattande ägofigurerna nr 158 och 159

med en areal av tillhoppa 2.014 hektar. Karlsberg har saluvärderats till 4,100 kronor, därav 2,144 kronor för växande skog. Vid dess försäljning borde förbehåll göras om rätt till fri utfartsväg däröver för innehavare av lägenheten Mossebo, vilken sistnämnda lägenhet icke föreslagits till försäljning. Lägenheten Kvillarna har saluvärderats till 1,610 kronor, därvid förutsatts, att statsverket skulle slutligen vidkännas alla kostnaderna för Kvillarnas deltagande i det dem berörande vattenavledningsföretaget Svartåregleringen.

Domänintendenten har i av Kungl. Maj:ts befallningshavande infortrat särskilt yttrande framhållit, att Kvillarna till såväl läge som areal lämpade sig för sambruk med varandra samt att genom den nu pågående regleringen av Svartån marken bleve så torrlagd, att den kunde odlas till åker. Då vattenområdet emellertid vore stort, kunde dock vid högre vattenstånd, vårflöden och dylikt svårigheter uppstå, varförutom den olägenheten funnes, att väg ej ledde till dem. På grund av deras från egendomen alltför avlägsna läge ansåge domänintendenten fördelaktigast, att de skildes från egendomen och försåldes. Med anledning härav hemställde domänintendenten, att, enär fråga sålunda kunde uppstå om lämpligheten av deras bebyggande, och en sådan skyldighet, ålagd en köpare, därför kunde menligt inverka både på köpeskillingsbeloppet och antalet spekulanter, Kvillarna måtte utbjudas till försäljning utan skyldighet för en blivande köpare att bygga desamma. Domänintendenten ansåge det icke uteslutet utan fastmer troligt, att spekulanter funnes, som ägde för denna lägenhets skötsel lämplig, å annan fastighet belägen byggnad.

Kungl. Maj:ts befallningshavande har tillstyrkt uppskattningsmännens förslag rörande försäljning av lägenheten Karlsberg och förmått sig icke hava något att erinra mot det densamma åsatta saluvärdet. Beträffande Kvillarna har Kungl. Maj:ts befallningshavande uttalat följande. De torde böra säljas. För att lämna någon ersättning för kostnaderna för det dem berörande odlingsföretag måste de odlas och brukas som åker, men på grund av deras läge långt från egendomen i övrigt bleve brukningen för egendomens arrendator ganska besvärlig och tidsödande, och de finge därför genom torrläggningen sannolikt ej för egendomen det ökade värde, som beräknats. Emellertid syntes de knappast lämpa sig att försälas till en självständig mindre jordbrukslägenhet, såsom uppskattningsmännen föreslagit. Arealen vore väl knapp, och dessutom torde lämpligheten av markens bebyggande kunna starkt ifrågasättas på grund både av dess ringa höjd över det förbiflytande vattendraget och svårigheten att få lämplig utfartsväg. Däremot borde Kvillarna

kunna för dem angränsande jordbruksfastigheter få det beräknade värdet. — På grund härav har Kungl. Maj:ts befallningshavande, som ansett det föreslagna saluvärdet å lägenheten Kvillarna kunna betingas endast under förutsättning att den ej behöfde förses med egna åbyggnader, hemställt, att lägenheten måtte försäljas utan skyldighet för en blivande köpare att bebygga densamma.

Överjägmästaren i Smålands distrikt har jämväl uttalat sig för försäljning av förberörda två lägenheter, därvid han, beträffande omfattningen av lägenheten Karlsberg, anfört: Det härför föreslagna området hade ursprungligen syntes honom onödigt stort tilltaget och alltför mycket inkräktande på huvudgårdens utmarksareal, vadan han ansett detsamma kunna inskränkas till den del, som vore belägen väster om en å kartan streckad blyertslinje. Härigenom skulle åt huvudgården bevaras ett område av omkring 6.60 hektar. Vid besiktning å marken hade han emellertid funnit, att inom det sålunda förminskade området snart sagt varje möjlighet till utveckling vore utesluten, då den starkt steniga och bergbundna marken vore oduglig till uppodling. Området öster om nämnda streckade linje och intill den föreslagna gränsen mot huvudgården lämnade däremot goda tillfällen till uppodling. För att en familj skulle kunna finna sin bärgning å lägenheten vore nyodlingar nödvändiga. Fördenskull förenade han sig med uppskattningsmännen även uti förslaget om gränsen för det till lägenheten anslagna området.

Domänstyrelsen har i skrivelse den 24 juli 1914 erinrat, hurusom Kungl. Maj:t den 29 november 1906 förordnat, att kronan skulle för dels hemmanet Boda och dels de därtill hörande Kvillarna deltaga uti omförmälda vattenavledningsföretag, för vilket, vad Kvillarna anginge, jordförbättringen antagits till 1,408 kronor 57 öre samt kostnaderna då beräknats till 613 kronor. Styrelsen har anslutit sig till Kungl. Maj:ts befallningshavandes förslag i ärendet och med tillämpning härav ansett det ändamålsenligast, att lägenheten Kvillarna måtte säljas enligt 1874 års brev och utan skyldighet för köpare att för lägenheten deltaga i kostnaderna för berörda vattenavledningsföretag, men naturligen samtidigt utan rätt för köparen till utbekommande av lägenheten vid samma företag tillkommande ersättningsbelopp.

Enär, efter det domänstyrelsens framställning avlåtits, genom kungörelsen den 9 oktober 1914 angående tillägg till gällande bestämmelser i fråga om fördelning av odlingslån föreskrivits, att odlingslån skall till återbetalning fördelas å varje medelst det av lånet understödda företaget förbättrad fastighet, ansåg jag saluvärdering å lägenheten Kvillarna böra upprättas under förutsättning att kostnaden för denna

lägenhets andel i Svartåregleringen ålades köparen. På grund härav har dylik värdering ägt rum, varvid den på Kvillarna belöpande andelen i kostnaden för berörda företag enligt uppgift av sysslomannen i företaget upptagits, efter avdrag för jordersättning, till 739 kronor 6 öre. Sedan detta belopp avdragits från lägenhetens förut beräknade värde, 1,610 kronor, hava uppskattningsmännen under denna förutsättning åsatt densamma ett saluvärde av i runt tal 870 kronor.

Departements-
chefen.

För egen del har jag icke något att erinra mot försäljning av Karlsberg och Kvillarna med de för dessa lägenheter föreslagna områden liksom ej heller mot att Karlsberg säljes såsom egnahemslägenhet och Kvillarna på auktion. Den senare lägenheten bör säljas med skyldighet för köpare att bestrida vattenavledningskostnaden men med rätt för honom att uppbära jordersättningen. Då lägenheten Kvillarna säljes på auktion, uppkommer ej fråga om byggnadsskyldighet.

Jag hemställer därför, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

dels att lägenheten Karlsberg må med här ovan angivet område från förra militiebostället 1 mantal Boda nr 1 i Säby socken av Jönköpings län upplåtas enligt gällande grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från kronoegendomar, under förbehåll om rätt för innehavare av lägenheten Mossebo till utfartsväg över lägenheten;

dels ock att den till samma egendom hörande lägenheten Kvillarna må med här ovan angivet område försäljas å offentlig auktion till den högstbjudande under de i brevet den 29 maj 1874 stadgade villkor, med skyldighet för köpare att för lägenheten deltaga i kostnaderna för ett vattenavledningsföretag, avseende Svartåns reglering, men med rätt till lägenheten därvid tillkommande ersättningsbelopp.

13:o.

[13.]
Salshult nr
1 och 2 i
Jönköpings
län.

Förra militiebostället 1 1/2 mantal Salshult nr 1 och 2 i Korsberga socken av Jönköpings län är utarrenderat till den 14 mars 1917 för ett årligt arrende av 681 kronor. Dess areal är 295.275 hektar, därav 21.767 hektar tomt och åker, 25.899 hektar äng, 245.127 hektar betes- och

skogsmark samt 2.482 hektar impediment. Det är beläget 7 kilometer från Korsberga station å Nässjö—Sävsjöströms järnväg.

Uppskattningsmännen hava föreslagit, att från egendomen måtte såsom jordbrukslägenheter upplåtas torpen Lilla Salshult med en areal av 25.120 hektar och ett saluvärde av 4,580 kronor, Nybygget med en areal av 9.437 hektar och ett saluvärde av 1,800 kronor, Borgen med en areal av 13.907 hektar och ett saluvärde av 5,125 kronor samt Hamnardal med en areal av 18.329 hektar och ett saluvärde av 2,970 kronor. Torpen äro bebyggda med kronan tillhöriga åbyggnader. Lägenheternas områden finnas utmärkta med röda gränslinjer å en år 1914 av distriktslantmätaren Edv. Ekberg upprättad karta över egendomens inägor och yttergränserna omkring utmarken. Fria utfartsvägar över stamhemmanet borde tillförsäkras lägenheternas innehavare.

Uppskattningsmännen hava vidare förordat, att egendomens skog måtte undantagas från arrendet och ställas under skogsstatens omedelbara förvaltning.

Kungl. Maj:ts befallningshavande har tillstyrkt uppskattningsmännens förslag om egendomens disposition.

Överjägmästaren i Smålands distrikt har ansett, att för skogsarbeten å den stora utmarken behövdes minst en fast skogsarbetare, samt föreslagit, att torpet Borgen skulle upplåtas till bostad åt denne och alltså icke säljas.

Domänstyrelsen har tillstyrkt uppskattningsmännens förslag med den av överjägmästaren förordade inskränkning.

Jag instämmer med domänstyrelsen och hemställer på grund härav, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att torpen Lilla Salshult, Nybygget och Hamnardal må var för sig med här ovan angivet område från förra militiebostället 1 $\frac{1}{2}$ mantal Salshult nr 1 och 2 i Korsberga socken av Jönköpings län upplåtas enligt gällande grunder för upplåtande av egnahems-lägenheter från kronoegendomar, med rätt för lägenheternas innehavare till fria utfartsvägar över stamhemmanet.

14:o.

Förra militiebostället $\frac{1}{4}$ mantal Kärr nr 1 och $\frac{1}{2}$ mantal Munkanäs nr 1 i Urshults socken av Kronobergs län har varit utarrenderat till den 14 mars 1915, hemmanet Kärr för 620 kronor och hemmanet Munkanäs

Bihang till riksdagens protokoll 1916. 1 saml. 91 häft. (Nr 109.) 5

[14.]
Kärr nr 1
och Munkanäs
nr 1 i Krono-
bergs län.

för 530 kronor om året. Domänstyrelsen har låtit föranstalta om boställets skötsel och vård intill den 14 mars 1917. Hemmanen äro belägna, Kärr 1 mil och Munkanäs 1.2 mil från Urshults järnvägsstation. Hemmanet Kärr har en areal av 115.010 hektar, därav 10.572 hektar tomt och åker, 18.158 hektar äng, 85.326 hektar avrösningsjord och 0.954 hektar impediment, samt hemmanet Munkanäs en areal av 92.302 hektar, därav 10.637 hektar tomt och åker, 16.140 hektar äng, 64.840 hektar avrösningsjord och 0.685 hektar impediment.

Därjämte hör till hemmanen gemensamt en intill södra gränsen av Kärrs hemskifte belägen andel i en skogsmark, benämnd Knallen, vilken andel har en areal av 4.488 hektar, därav 1.040 hektar tomt och åker, 1.395 hektar äng, 1.962 hektar avrösningsjord och 0.091 hektar impediment.

Kartor över hemmanen hava år 1912 upprättats av extra lantmätaren Carl Mohlin.

Hemmanet Kärr är bebyggt med kronan tillhöriga hus för två åbor. Husen äro i mycket gott stånd. Egendomens arrendator C. A. Fröberg äger dessutom ett boningshus med ladugård, belägna på ett å kartan med litt. a betecknat område vid hemmanets södra gräns intill andelen i Knallen. Å hemmanet finnes ett med kronan tillhöriga åbyggnader försett torp Högahult, som brukats tillsammans med det hemmanet Munkanäs tillhöriga och invid Högahult belägna skiftet Munkanähult.

Hemmanet Munkanäs brukas i två delar. Åbyggnaderna, i mycket gott stånd, tillhöra kronan. Brukarna av ena delen, Lars Johan Åkesson och Sven August Åkesson, äga ett boningshus. Å hemmanet finnas två lägenheter, försedda med innehavarna tillhöriga bostadshus, nämligen Vaktstugan, å kartan betecknad med litt. a, vilken innehaves av Maria Olddotter, samt Österäng, utmärkt med litt. b, som innehaves av Karolina Håkansson. Såsom ovan nämnts, brukas skiftet Munkanähult tillsammans med torpet Högahult under Kärr.

Knallen brukas till en del eller Knalltorpet av Lamech Svensson, som äger därå uppförda boningshus och ladugårdsbyggnad, och i övrigt tillsammans med hemmanet Kärr.

I fråga om dispositionen av hemmanet Kärr hava uppskattningsmännen föreslagit, *att* ovannämnda med litt. a betecknade, med arrendatorn Fröberg tillhöriga bostadshus och ladugård försedda jordområde måtte försäljas till Fröberg, *att* torpet Högahult litt. c måtte tillsammans med Munkanähult upplåtas till eget hem, *samt att* hemmanet i övrigt måtte ånyo utarrenderas.

I fråga om sistnämnda förslag hava uppskattningsmännen förmält

sig hava stått i viss tvekan, enär ovanbemälde Fröberg uttalat sin livliga önskan att få köpa den jord, som han och hans hustrus släkt och förfäder innehaft ända sedan år 1709 och på vilken han själv nedlagt ett synnerligen förtjänstfullt, såväl av uppskattningsmännen som i orten högt värderat arbete. Med hänsyn till att huvudgården, som vid försäljning borde delas i två lotter, på grund av dess höga saluvärde icke skulle kunna försälas med tillämpning av författning om försäljning av egnahemslägenheter — vid vilket förhållande Fröberg, som vid en utarrendering borde erhålla optionsrätt, helst borde önska, att egendomen bibehölles i kronans ägo — hava uppskattningsmännen stannat vid beslut att föreslå huvudgårdens förnyade utarrendering.

I fråga om hemmanet Munkanäs hava uppskattningsmännen icke ansett skäl föreligga att bibehålla detsamma i kronans ägo. Beträffande detta hemman hava därför uppskattningsmännen föreslagit, att ovannämnda med litt. b utmärkta lägenheten Österäng måtte försälas såsom eget hem, att, såsom ovan sagts, skiftet Munkanäshult måtte tillsammans med torpet Högahult upplåtas till eget hem, samt att hemmanet i övrigt måtte försälas till egnahem i två lotter med förbehåll om rätt för Maria Olsdotter att under sin återstående livstid utan avgäld hava sin bostadsbyggnad Vaktstugan kvarstående å nuvarande tomten ävensom att bebo densamma och bruka den därintill belägna trädgårdstappan.

Beträffande samfälligheten Knallen, som finnes upptagen på kartan över hemmanet Kärr och till den del den kvarblivit i kronans ägo motsvarar ägofigurerna nr 88—98 samt 101—107, hava uppskattningsmännen föreslagit, att det område, som motsvarar ägofigurerna nr 88, 89 och 102, måtte bibehållas i kronans ägo och utarrenderas med hemmanet Kärr, samt att återstoden, å kartan utmärkt med litt. e eller Knalltorpet, varå Lamech Svenssons hus äro belägna, måtte upplåtas till eget hem.

Jägmästaren i Väreuds revir har icke haft något att erinra mot försäljning av hemmanet Munkanäs och de föreslagna upplåtelseerna från hemmanet Kärr. Beträffande den del av Kärr, som föreslagits till förnyad utarrendering, har jägmästaren, på grund av att den därå växande skogen vore ovanligt växtlig och för ung att med fördel kunna avverkas men komme att under de närmaste tjugu åren högst betydligt utvecklas och stiga i värde, ansett skäl förefinnas att, såsom uppskattningsmännen föreslagit, bibehålla huvudgården i kronans ägo.

Överjägmästaren i Smålands distrikt och Kungl. Maj:ts befallningshavande hava icke haft något att erinra mot uppskattningsmännens förslag.

Sedan domänstyrelsen inhämtat yttrande från lantmäteristyrelsen

angående det lämpligaste förfarandet i fråga om de särskilda försäljningslotternas avskiljande, har domänstyrelsen låtit föranstalta om för rättning för uppgörande av förslag till försäljning av huvudgården Munkanäs i två lotter. Därvid har föreslagits, att huvudgården måtte styckas i två delar litt. A och B på sätt å kartan blivit utmärkt med röda gränslinjer. Beteckningarna av lägenheten litt. b Österäng och skiftet litt. c Munkanäshult hava ändrats å kartan, för Österäng till litt. C och för Munkanäshult till litt. D. En mindre ändring har föreslagits i fråga om avskiljandet av lägenheten Österäng, i det att en väg, ägofiguren nr 85 om 1.70 ar, tillagts lägenheten. Hemmanets andel i fisket uti sjön Åsnen har ansetts böra avsättas såsom för samtliga lotter gemensam. Vidare har en på lotten litt. B, ägofigurerna nr 45, 46 och 47, stående ladugård ansetts böra försäljas med lotten litt. A.

Enligt uppskattningsmännens förslag, sådant det föreligger efter dessa jämkningar, skulle alltså från egendomen försäljas följande lotter med nedan angivna arealer och saluvärden.

Beteckning å kartorna	Ägofigurer å kartorna		Areal hektar	Saluvärde kronor
	Kärr	Munkanäs		
Kärr litt. a	65—71, av 77 och 87		0.734	210
Kärr litt. c eller Höga- hult och Munkanäs litt. D eller Munka- näshult	124—190	112—134	33.331	4,390
Munkanäs litt. A.....		1—3, 4 a, 4 b, 5—11, 12 a, 13—28, 30, 32—36, 63—65 och av 12, 29, 31, 37—42, 44, 61, 62, 66, 67, 72 och 93	44.197	9,140
Munkanäs litt. B.....		43, 45—49, 51—54, 57, 59, 60, 68—71, 73—75, 94—111 och av 29, 31, 37—42, 44, 55, 56, 61, 62, 66, 67, 72, 76, 77, 86, 88 samt 93	33.619	6,360
Munkanäs litt. C eller Österäng		78—85, 87, 89—92 samt av 55, 56, 72, 76, 77, 86, 88 och 93	2.127	430
Knalltorpet	90—98, 101 och 103—107.		4.308	820

Domänstyrelsen har förklarat sig icke känna till någon anledning att för skogsväsendets räkning eller annat allmänt ändamål behålla hemmanet Munkanäs i dess helhet eller till någon del i kronans ägo. Det av uppskattningsmännen uppgjorda förslaget till hemmanets disposition har syns styrelsen vara ändamålsenligt och förslaget om fränsäljning av lägenheter från hemmanet Kärr har styrelsen funnit kunna äga rum utan olägenhet för stamhemmanets skötsel. Vid det förhållande att skogens värde å Kärr är statt i stegring, har styrelsen ansett arrendatorns framställning om stamhemmanets fränsäljning icke böra vinna avseende. Vad slutligen angår den föreslagna avsöndringen och fränsäljningen av Knalltorpet har domänstyrelsen icke tillfullo kunnat biträda förslaget. Enligt detta skulle nämligen av samfälligheten Knallen i kronans ägo bibehållas ägofigurerna nr 88, 89 och 102 med en areal av 18 ar för att brukas med Kärr. Då för genomförande av uppskattningsmännens förslag ägostyckning syntes böra verkställas å hemmanen, måste dessa 18 ar, såsom samfällida för två hemman, vid ägostyckningen antingen undantagas för gemensamt behov eller ock tilldelas en av de vid ägostyckningen uppkommande nya lotterna. Vid fränsäljning av Munkanäs måste sedermera dess andel i nämnda område om 18 ar undantagas. Då emellertid området, som till 10.20 ar utgöres av äng och i övrigt av vägar, syntes kunna utan olägenhet för skötseln av hemmanet Kärr fränsäljas, om blott stamhemmanen tillförsäkrades rätt att begagna vägar, skulle enligt styrelsens åsikt mera reda vinnas, ifall hela samfälligheten fränsälldes. Vid saluvärderingen av Knalltorpet hade ängsmarken uppskattats till 70 kronor per hektar. Med sådan beräkningsgrund syntes saluvärdet å hela samfälligheten Knallen kunna bestämmas till 830 kronor.

Jag ansluter mig till domänstyrelsens förslag och får hemställa, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

dels att den till förra militiebostället $\frac{1}{4}$ mantal Kärr nr 1 och $\frac{1}{2}$ mantal Munkanäs nr 1 i Urshults socken av Kronobergs län hörande samfälligheten Knallen må med av domänstyrelsen angivet område upplåtas enligt gällande grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från kronoegendomar, under förbehåll om rätt för innehavare av stamhemmanen och därifrån avskilda delar att begagna de såsom ägofigurerna nr 89 och 102 å kartan över Kärr utmärkta vägar;

dels och att, sedan de i bostället ingående hemmanen blivit vart för sig ägostyckade, hemmanet Kärr i tre lotter, bestående en av området litt. a, en av området litt. c eller torpet Högahult och den tredje av egendomen i övrigt, samt hemmanet Munkanäs i fyra lotter, å kartan över detta hemman betecknade med litt. A, B, C och D, följande fem lägenheter, nämligen: Kärr litt. a, Kärr litt. c med Munkanäs litt. D, Munkanäs litt. A, Munkanäs litt. B och Munkanäs litt. C, må var för sig upplåtas enligt nyssnämnda grunder samt med förbehåll beträffande Munkanäs litt. B om rätt för Maria Olsdotter att utan avgäld under sin återstående livstid bruka och bebo lägenheten Vaktstugan med tillhörande trädgårdstappa och med iakttagande att den å ägofigurerna nr 45, 46 och 47 stående ladugården icke skall ingå i köpet av Munkanäs litt. B utan tillhöra köparen av Munkanäs litt. A.

15:o.

[15.]
Strättö med
Osaboda nr 1
i Kronobergs
län.

Förra militiebostället 1 mantal Strättö nr 1 med $\frac{1}{8}$ mantal Osaboda nr 1 i Ryssby socken av Kronobergs län är utarrenderat till den 14 mars 1917 för 800 kronor i årligt arrende. Egendomen, som är belägen 3 kilometer från Ryssby järnvägsstation, har en areal av 170.6485 hektar, därav 24.0100 hektar åker och dylikt, 30.9320 hektar äng och odlingsmark, 115.5800 hektar avrösningsjord och 0.1265 hektar impediment.

På framställning av domänstyrelsen har kammarkollegiet förordnat, att de bägge kronohemman, varav egendomen består, skola i jordeboken sammanföras och upptagas såsom ett hemman under benämningen Strättö med Osaboda nr 1 om $1\frac{1}{8}$ mantal.

Under hänvisning till en av extra lantmätaren G. Norlin år 1912 över egendomen upprättad karta hava uppskattningsmännen föreslagit, att fyra, med kronan tillhöriga byggnader försedda lägenheter Östratorp, Södratorp, Väktartorpet och Osaboda måtte från egendomen upplåtas såsom egna hem med nedan angivna arealer och saluvärden, nämligen: Östratorp med en areal av 9.8920 hektar och saluvärde av 920 kronor; Södratorp med en areal av 8.7190 hektar och saluvärde av 680 kronor; Väktartorpet med en areal av 6.7295 hektar och saluvärde av 1,750 kronor samt Osaboda med en areal av 21.7390 hektar och saluvärde av 3,800 kronor.

Kungl. Maj:ts befallningshavande och domänstyrelsen hava tillstyrkt upplåtelse av ifrågavarande fyra lägenheter.

Under återopande av vad sålunda i ärendet förekommit hemställer jag, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att lägenheterna Östratorp, Södratorp, Väktartorpet och Osaboda må var för sig med ovan angivet område från förra militiebostället 1 $\frac{1}{8}$ mantal Strättö med Osaboda nr 1 i Ryssby socken av Kronobergs län upplåtas enligt gällande grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från kronoegendomar.

16:o.

Förra militiebostället 1 mantal Köksmåla nr 1 och 2 i Misterhults socken av Kalmar län är utarrenderat till den 14 mars 1918 mot ett årligt arrende av 3,000 kronor. Dess areal är 928.193 hektar, därav 2.858 hektar tomt och trädgård, 111.870 hektar åker, 24.009 hektar äng, 763.189 hektar betes- och skogsmark samt 26.267 hektar impediment. Egendomens utmark jämte det å denna belägna torpet Måleberg äro för närvarande undantagna från arrendet samt ställda under skogsstatens vård och förvaltning.

Uppskattningsmännen hava, under hänvisning till en av extra lantmätaren Harald Malmberg år 1915 kopierad och kompletterad karta över egendomen, föreslagit, att från egendomen måtte såsom egnahemslägenheter upplåtas följande områden, nämligen *dels* av torpet Smedjemålen det område, som är beläget norr om en å kartan uppdragen linje a—b och å kartan betecknats med litt. A med en areal av 15.035 hektar, innefattande jämväl den därinom belägna med innehavaren, 77-åriga C. Magnusson tillhörigt boningshus bebyggda lägenheten Smedjemålen nr 1, *dels ock* lägenheten Smedjemålen nr 2, som, bebyggd med skomakaren Karl Magnus Andersson tillhöriga boningshus och uthus, å kartan betecknas med litt. B och innehåller en areal av 1.134 hektar.

Uppskattningsmännen hava åsatt förstnämnda lägenhet, varå kronans hus på grund av ålder äro synnerligen dåliga, ett saluvärde av i jämnat tal 4,560 kronor, därav för växande skog 1,044 kronor 37 öre, samt lägenheten Smedjemålen nr 2 ett saluvärde av 243 kronor, varjämte uppskattningsmännen hemställt, att förstberörda lägenhet måtte hembjudas nuvarande innehavaren av torpet Grytsjömåla Oskar Efraim Andersson, vilken anhållit att få köpa densamma, med förbehåll dock om rätt för

[16.]

Köksmåla
nr 1 och 2 i
Kalmar län.

ovanbemälda Magnusson att under sin återstående livstid avgiftsfritt kvarbo i honom tillhöriga hus å lägenheten.

För övrigt hava framställningar om förvärvande av egna hem å egendomen gjorts av ytterligare fem personer, men uppskattningsmännen hava ansett, att försäljning av de därtill ifrågasatta områdena skulle medföra stor skada för egendomen, samt därför icke förordad bifall till sistnämnda framställningar.

Kungl. Maj:ts befallningshavande har icke haft något att erinra mot uppskattningsmännens förslag.

Jämväl domänstyrelsen har tillstyrkt försäljning av lägenheterna litt. A och litt. B på sätt uppskattningsmännen föreslagit.

På grund av vad i ärendet förekommit hemställer jag, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att ovan omförmälda med litt. A och B betecknade lägenheter må var för sig med ovan angivet område från förra militiebostället 1 mantal Köksmåla nr 1 och 2 i Misterhults socken av Kalmar län upplåtas enligt gällande grunder för upplåtande av egnahems-lägenheter från kronoegendomar, med förbehåll beträffande lägenheten litt. A om rätt ej mindre för torparen Oskar Efraim Andersson till hembud å densamma än även för C. Magnusson att under sin återstående livstid avgiftsfritt kvarbo i honom tillhöriga hus å lägenhetens område.

17:o.

[17.]
Rosendal nr 1
i Kristian-
stads län.

På grund av riksdagens bifall till Kungl. Maj:ts förslag i proposition nr 185 vid 1911 års riksdag hava från det under förra militiebostället Tomarp nr 1 om 7 $\frac{1}{2}$ mantal avhysta hemmanet Rosendal nr 1 om $\frac{1}{16}$ mantal i Kvidinge socken av Kristianstads län försålts såsom egnahem, bland annat, vissa med p, q, r, s och å betecknade lägenheter, vilka funnos upptagna å en av förste lantmätaren E. Mebius år 1908 renoverad och kompletterad karta över egendomens inägor.

Vid rågångsreglering år 1914 mellan $\frac{3}{800}$ mantal Kvidinge nr 16 och förenämnda hemman Rosendal nr 1 befanns, att, sedan sammanlagda arealen av de från detta hemman sålda lägenheterna jämte samfälda vägar utlagts å marken, ytterligare jord, som tillhörde kronan,

kunde å marken uppmätas, ehuru väl det påtagligen år 1911 avsetts, att hela hemmanet Rosendal skulle försäljas. En i anledning härav av vederbörligen förordnad lantmätare verkställd kartläggning och beskrivning av Rosendal nr 1 samt av de från samma hemman försålda lägenheter har ådagalagt, att kronan fortfarande är ägare till 0.671 hektar jord.

Under förrättningens gång hava ansökningar att få inköpa delar av denna jord inkommit dels från ägarna av ovannämnda lägenheter, dels ock från ägaren av Kvidinge nr 16, varjämte vid förrättningen ådagalagts, att lägenhetsägaren Johanna Ekbergs hus och trädgård delvis ligger på kronans ifrågavarande område.

Domänintendenten, som avstyrkt den av ägaren till Kvidinge nr 16 gjorda framställningen, har hemställt, att den åt kronan behållna delen av $\frac{1}{16}$ mantal Rosendal måtte uppdelas på sätt å en av extra lantmätaren Otto Nilson år 1915 upprättad karta över Rosendals utmark utmärkts, samt att de olika delarna måtte hembjudas nedannämnda personer till inköp mot nedan angivna saluvärden:

Litt. å kartan	Areal har	Saluvärde kronor	Hembjudes
pI	0.1690	68	August Svensson
qI	0.1580	64	Petter Andersson
rI	0.1020	41	Nils Svensson
sI	0.0400	16	Nils Persson
åI	0.1443	58	Alexander Nilsson
u	0.0577	25	Johanna Ekberg

Kungl. Maj:ts befallningshavande har hemställt om bifall till domänintendentens berörda förslag ävensom uttalat, att köparna borde åläggas inbetala köpeskillingarna kontant vid tillträdet. Domänstyrelsen har instämt häri.

Under återopande av vad i ärendet förekommit hemställer jag, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att ovanberörda med litt. pI, qI, rI, sI, åI och u betecknade jordområden av det under förra militiebostället 7 $\frac{1}{2}$ mantal Tomarp nr 1 avhysta hemmanet $\frac{1}{16}$ mantal Rosendal nr 1 i Kvidinge socken av Kristianstads län må vart för sig till åsatt saluvärde för-

säljas till ovanbemälda personer, med skyldighet för köparna att kontant erlægga köpeskillingarna vid köpens avslutande samt bestrida kostnaderna för områdenas avskiljande och lagfarande.

18:o.

[18.]
Klamby nr
13 i Malmö-
hus län.

Förra militiebostället $\frac{1}{8}$ mantal Klamby nr 13 i Brandstads socken av Malmöhus län är utarrenderat den till 14 mars 1917 för ett årligt arrende av 910 kronor. Dess areal är 45.023 hektar, därav 39.725 hektar tomt och åker, 5.230 hektar äng och odlingsmark samt 0.068 hektar impediment. Det är beläget 8 kilometer från Vollsjö järnvägsstation.

Uppskattningsmännen hava föreslagit, att det till egendomen hörande, särskilt för sig avlägset belägna ängsskiftet, omfattande en areal av 5.509 hektar samt saluvärderat till 2,720 kronor, måtte upplåtas såsom eget hem med område, som finnes angivet å en av t. f. extra lantmätaren J. Gordh år 1913 upprättad karta över egendomen och där innefattar ägofigurerna nr 29—39. Distinktionskorpralen Oskar Nordin har brukat skiftet i 16 år samt därå uppfört åbyggnader.

Kungl. Maj:ts befallningshavande i länet och domänstyrelsen hava tillstyrkt uppskattningsmännens förslag.

På grund härav hemställer jag, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att det till förra militiebostället $\frac{1}{8}$ mantal Klamby nr 13 i Brandstads socken av Malmöhus län hörande ängsskiftet må med här ovan angivet område upplåtas enligt gällande grunder för upplåtande av egnahems-lägenheter från kronoegendomar.

19:o.

[19.]
Fleninge nr
6 och 31 i
Malmöhus
län.

Förra militiebostället 1 mantal Fleninge nr 6 och 31 i Fleninge socken av Malmöhus län är utarrenderat till den 14 mars 1917 mot ett årligt arrende av 4,300 kronor. Dess areal är 144.209 hektar, därav 3.122 hektar tomter och trädgård, 139.316 hektar åker, 0.372 hektar äng och odlingsmark samt 1.399 hektar impediment. Det är beläget 5 kilometer från Odåkra järnvägsstation och 11 kilometer från Hälsingborg.

Under hänvisning till en av distriktslantmätaren Axel Nilsson år

1914 över egendomen upprättad karta med tillhörande beskrivning hava uppskattningsmännen föreslagit, att följande sju egnahemslägenheter måtte upplåtas från densamma, nämligen:

Skiftets namn	Ägofigurer å kartan	Areal i hektar	Saluvärde kronor
Allmänningen	51—58	10.812	7,500
Mölledammen	60—62	0.168	150
Viken	63—65	0.033	200
D:o	66—67	0.037	125
D:o	68	0.008	30
Flöjen	69—73	1.078	750
D:o	74—76	0.345	275

Samtliga lägenheter äro bebyggda med innehavarna tillhöriga hus utom den av ägofigurerne nr 63—65 bestående lägenheten i Viken, vilken är obebyggd.

Kungl. Maj:ts befallningshavande och domänstyrelsen hava tillstyrkt uppskattningsmännens förslag.

På grund härav hemställer jag, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att omförmälda sju lägenheter må var för sig med här ovan angivet område från förra militiebostället 1 mantal Fleninge nr 6 och 31 i Fleninge socken av Malmöhus län upplåtas enligt gällande grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från kronoegendomar.

20:o.

Den till förra militiebostället 2 mantal Bråland nr 1 och 2, norra och södra, i Foss socken av Göteborgs och Bohus län hörande mjölkvarn och vattenfallet Klovan i Örekilsälven, vilka lägenheter upptagas i jordboken under benämning Frukvarn nr 1 samt Klovebro och Klovestrupen nr 1, med de utmål till dessa lägenheter, som vid laga syn den 7 december 1868 blivit bestämda, ävensom lägenheten Mjölmarbacken undergingo år 1907 uppskattning för förnyad utarrendering från den 14 mars 1910. I likhet med vad vid föregående uppskattningstillfällen ägt rum,

[20.]
Bråland nr 1
och 2 i Göte-
borgs och Bo-
hus län.

uttalade uppskattningsmännen, att det skulle vara för kronan fördelaktigast att försälja lägenheterna och att en försäljning borde föregås av en sakkunnig och allsidig undersökning av den befintliga vattenkraftens värde och de möjligheter för bedrivande av en vinstgivande industri, som uppkommit, sedan lägenheterna genom tillkomsten av den genom länet löpande statsbanan erhållit utvecklingsmöjligheter, som förut icke förefunnits. Uppskattningsmännen hemställde fördenskull, att lägenheterna måtte utarrenderas för en tidsperiod av endast 5 år, under vilken tid tillfälle skulle givas att vinna nödig utredning angående lägenheternas värde. I enlighet med uppskattningsmännens förslag blevo lägenheterna utarrenderade för tiden till den 14 mars 1915 och betingade i årligt arrende för nämnda tid 450 kronor.

Den 2 februari 1912 lämnade domänstyrelsen föreskrift om arrende- och saluvärdering av lägenheterna. Då lägenheternas ojämförligt största värde måste anses ligga i den befintliga, endast till ringa del utnyttjade vattenkraften, hemställde domänintendenten i länet att, när de ordinarie uppskattningsmännen saknade de tekniska insikter, som erfordrades för att verkställa en allsidig undersökning och riktig värdesättning av lägenheterna, uppdrag måtte lämnas till en i dylika frågor erfaren fackman att utarbeta nödig utredning rörande den befintliga vattenkraftens storlek och värde. På hemställan av domänstyrelsen anbefalldes därefter Kungl. Maj:ts väg- och vattenbyggnadsstyrelsen att förordna lämplig person att såsom sakkunnig i ovan angivna avseenden biträda vid saluvärderingen. Sedan distriktschefen i västra väg- och vattenbyggnadsdistriktet, majoren Th. Helleberg enligt erhållet uppdrag verkställt utredning angående vattenkraften, överlämnade väg- och vattenbyggnadsstyrelsen med skrivelse den 12 december 1912 den verkställda utredningen till Kungl. Maj:ts befallningshavande i länet, varefter arrende- och saluvärdering av lägenheterna försiggick den 18 mars 1913.

Av instrumentet över denna förrättning och övriga ärendet rörande handlingar inhämtas, bland annat, följande:

Lägenheterna äro belägna 4 kilometer från Munkedals och Smedbergs järnvägsstationer.

Enligt en av A. F. von Wachenfeldt år 1888 upprättad karta över lägenheterna, granskad och rättad år 1906 av Iwan Hedén, utgöres det till lägenheten Mjölmarbacken hörande området av 1.663 hektar tomt och åker, 1.235 hektar äng och 1.574 hektar avrösningsjord eller tillhoppa 4.472 hektar, belägna å älvens östra sida. Till vattenfallet hör ett vid laga syn den 7 december 1868 å västra sidan av älven uttaget utmål.

Å lägenheten finnes en backstuga, Klovron, tillhörig Karolina Sofia Augustsdotter.

Arrendatorn av kronoegendomen Bråland, vilken egendom är utarrenderad till den 14 mars 1930, är berättigad att avhämta all den gödsel, som vid Brålands kvarn, d. v. s. Frukvarn, samlas efter kvarnbesökandes hästar och andra dragare.

Major Helleberg har erinrat, att vattenfallskommittén beräknat vattenområdet till 716 kvadratkilometer, samt framhållit, att på ungefär 1 kilometers avstånd ovanför nu ifrågavarande kvarnfall vattendraget bildade en sjö, Kärnsjön, vid vars utlopp vid övre och nedre Torp finnes enskilda personer tillhöriga vattenverk, som reglerade vattenavrinningen i älven. På kronolägenheternas område bildade älven två fall, ett övre, mindre, vid Klovebro och ett nedre vid Frukvarn. Dessa bägge fall kunde lätteligen förenas och härigenom samt genom reusningar i älvbotten nedom Frukvarnsfallet skulle en fallhöjd av 11 meter kunna åstadkommas. Minsta avrinningen antoges vara 2.15 sekundkubikmeter, men Hellebergs beräkning utfördes efter en vattenföring av 3 sekundkubikmeter, vilket syntes motsvara normal lågvattenföring. Lämpligaste användningen av fallet vore att där anlägga en elektrisk kraftstation samt att leda kraften till Munkedals pappersbruk, 2 kilometer, eller till Munkedals järnvägsstation, 3 kilometer. Kraften beräknades vid instrumenttavlan vid kraftstationen till 300 och vid Munkedal till 285 effektiva hästkrafter. Anläggningskostnaderna för kraftstation med dammbyggnad m. m. samt för ledning beräknades till 47,000 kronor och de årliga kostnaderna, inberäknat ränta och amortering å anläggningskostnaden, till 9,210 kronor. Då för kraften borde vid Munkedals bruk eller station kunna betalas 50 kronor för hästkraft eller inalles 14,250 kronor, skulle ett överskott av 5,040 kronor uppstå, motsvarande 5 procent ränta å ett kapital av 100,000 kronor, vilket alltså skulle utgöra fallets värde. Härvid erinrade dock Helleberg, att beräkningarna utförts för en vattenmängd, som vore omkring 50 procent högre än den sannolika minsta, samt att de avsåge hela fallets effekt, under det att antagligen blott hälften därav tillhörde nu ifrågavarande kronolägenheter.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har ansett 12 meters fallhöjd kunna uttagas samt uppskattat vattenfallens effekt vid normal lågvattenmängd något högre än Helleberg, eller till 360 hästkrafter. Härav skulle vid Munkedal kunna påräknas omkring 315 elektriska hästkrafter. Visserligen borde enligt styrelsens mening kraftstationen anordnas något annorlunda än Helleberg beräknat, vilket skulle medföra ökade anläggningskostnader, men då kraftbeloppet i stället syntes kunna beräknas

högre än Helleberg antagit, ansåge väg- och vattenbyggnadsstyrelsen den av Helleberg antagna nettobehållningen för år av omkring 5,000 kronor icke osannolik. Emellertid måste en enskild företagare icke endast få 5 procent ränta å nedlagt kapital, såsom Hellebergs beräkning av fallets kapitalvärde innebure, utan även något belopp till täckande av risker och ränteförluster samt någon företagarevinst. Det syntes billigt, att minst hälften av nettobehållningen beräknades härtill och då skulle fallets värde bliva 50,000 kronor, varav hälften, eller 25,000 kronor, ansåges belöpa på ifrågavarande kronolägenhetens andel i fallet. Detta dock endast under förutsättning att båda strändernas vatten tillgodogjordes i en gemensam anläggning. Eljest skulle årsvinsten bliva vida mindre och resultatet ogynnsammare.

Därjämte vore att märka, att hålldammen vid Kärnsjöns utlopp vore i enskild ägo och reglerades med hänsyn till kvarnarnas vid Torp behov samt alltså icke för Frukvarnen hade samma nytta, som om den tillhört sistnämnda vattenfall. Därest Hellebergs uppskattning av anläggningskostnaderna vore tillförlitlig och om ej mer än 50 kronor för elektrisk hästkraft skulle kunna erhållas vid Munkedal, ansåge väg- och vattenbyggnadsstyrelsen värdet av dessa kronolägenhetens vattenkraft, om den skulle utnyttjas ensamt för sig, därför ej böra upptagas till högre än två tredjedelar av sistnämnda belopp eller alltså till omkring 16,700 kronor, vartill komme värdet å själva lägenheterna med byggnader. Om däremot för kraften vid Munkedal kunde erhållas 75 kronor för hästkraft, skulle under i övrigt oförändrade förutsättningar fallens värde bliva omkring 40,000 kronor.

Uppskattningsmännen hava anfört, att vid bestämmandet av lägenheternas värde avseende borde fästas vid att, om den befintliga vattenkraften skulle finna användning endast å platsen, belägenheten inverkade i mycket hög grad. Någon annan industri än kvarnrörelse kunde enligt uppskattningsmännens förmenande knappast i så fall bliva fråga om, men förutsättningarna för en sådan rörelse vore ej gynnsamma, då inom ett par kilometers avstånd funnes vid samma vattendrag två mera modernt utrustade och fördelaktigare belägna kvarnar. Den till kvarnen ledande vägen vore även besvärad av en mycket brant och svårtrafikabel backe.

Genom möjligheten att omsätta den befintliga vattenkraften i elektrisk energi, vilken kunde ledas och distribueras inom ett jämförelsevis vidsträckt område, hade emellertid värdet av denna kraft i hög grad ökats. Den kunde nämligen, om så befunes lämpligt, utportioneras till många förbrukare och den kunde ledas dit, där den bäst funne använd-

ning. En sådan förändring i vattenkraftens utnyttjande förutsatte emellertid, att den komme i enskild ägo. Det vore nämligen icke sannolikt, att en arrendator skulle finna med sin fördel förenligt att nedlägga avsevärda kapital för igångsättandet av ett företag, vars drivkraft vore honom tillförsäkrad endast under en jämförelsevis kort tid. Uppskattningsmännen vore på grund därav av den meningens, att det vore för kronan fördelaktigast att försälja lägenheterna med därtill hörande vattenkraft. Försäljningen borde äga rum å offentlig, omsorgsfullt kungjord auktion.

Ovanbemälda Karolina Sofia Augustsdotter borde tillförsäkras att under sin livstid få avgiftsfritt kvarbo i sin backstuga å lägenheten Klovbron.

Lägenheternas saluvärde har av uppskattningsmännen beräknats till 28,140 kronor, därav 22,000 kronor för vattenkraften.

Arrendevärdet å lägenheterna har uppskattats till 500 kronor, eller ungefär 1.8 procent av försäljningsvärdet.

Kungl. Maj:ts befallningshavande har icke haft något att erinra mot uppskattningsmännens förslag.

Vattenfallsstyrelsen har i avgivet yttrande anfört, att ifrågavarande vattenfall icke hade sådan storlek eller sådant läge, att det, såvitt styrelsen kände, lämpligen borde reserveras för kronans räkning, under vilka förhållanden styrelsen för sin del icke hade något att erinra vare sig mot fallets försäljning eller mot det av uppskattningsmännen angivna priset.

Lantmäteristyrelsen har meddelat, att å en år 1815 upprättad karta över det nu ifrågavarande kronolägenheter i öster angränsande hemmanet Möe lägenheternas nuvarande mark, om än med vissa avvikelser beträffande rågångens sträckning, angivits tillhöra kronoegendomen Bråland. I gällande jordebok funnes såväl beträffande Frukvarn nr 1, en vattenmjölkvarn, som Klovebro eller Klovestrupen nr 1, tre vattensågar, antecknat, att dessa lytt under Bråland nr 1 och 2 men särskilt utarrenderats. Vad sålunda förekommit, gäve icke anledning till antagande, att någon utom kronan kunde göra anspråk på ifrågavarande vattenfall.

Enär det icke av uppskattningsinstrumentet tydligt framgick, huruvida värderingen av vattenkraften avsåge hela fallet eller endast hälften därav, men av lantmäteristyrelsens utredning framginge, att kronan vore ägare till hela vattenfallet, lät domänstyrelsen anmoda uppskattningsmännen att yttra sig härom. Med anledning härav meddelade domänintendenten, att uppskattningen avsett hela fallets värde, samt framhöll, att västra stranden av älven tillhörde kronohemmanet Bråland nr 1 och 2.

Domänstyrelsen har för sin del hemställt, att nu ifrågavarande

lägenheter med tillhörande utmål måtte säljas å auktion under vissa av uppskattningsmännen föreslagna villkor.

Då det emellertid syntes, som om vattenfallets värde borde, vid det förhållande att kronan ägde bägge stränderna och utmål å västra stranden tillagts lägenheterna samt det nu vore fråga om försäljning av fallet i dess helhet, beräknas åtskilligt högre än till den av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen angivna summan för »kronans hälft» därav eller 16,700 kronor samt även högre än uppskattningsmännens summa 22,000 kronor, erhöll domänstyrelsen tillfälle att ånyo yttra sig i ärendet. Styrelsen överlämnade därvid en P. M. från vederbörande föredragande i väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, som erinrade, att denna styrelse beräknat fallets hela värde till 50,000 kronor, om det tillgodogjordes i en enda anläggning, varifrån dock borde ske reduktion för den inverkan å vattentillförseln, som regleringen av den ovanliggande enskilda hålldammen vid Kärsjön utövade.

Vattenfallsstyrelsen har i förnyat infordrat utlåtande anfört, att uppskattningsmännens värde å hela fallet, 22,000 kronor, måste anses jämförelsevis lågt, motsvarande 61 kronor för varje vid lågvatten i genomsnitt disponibel hästkraft. Av de verkställda utredningarna syntes det vattenfallstyrelsen framgå, att det verkliga värdet av själva strömfallet skäligen kunde sättas till åtminstone 40,000 kronor. Under förutsättning att kronan vore ägare av vattenfallet i dess helhet, ville därför vattenfallsstyrelsen, som alltjämt funne, att en försäljning av det samma borde äga rum, och ansåge lämpligt, att försäljningen, på sätt domänstyrelsen ifrågasatt, skedde på offentlig auktion, för sin del tillstyrka, att minimipriset å själva strömfallet, fränsett utmålet, vid dylik försäljning måtte bestämmas till 40,000 kronor. Vattenfallsstyrelsen ville emellertid i detta sammanhang framhålla, att, i händelse nämnda pris för vattenfallet icke kunde erhållas, det eventuellt, om man räknade med ränta på ränta, kunde befinnas vara för kronan fördelaktigare att försälja fallet till ett något reducerat pris än att, i avvaktan på möjligen inträffande tillfälle att erhålla högre köpeanbud, upplåta egendomen på arrende till det av värderingsmännen föreslagna arrendebeloppet, 500 kronor för år.

Därefter har i en till domänstyrelsen ingiven skrift mjölnaren vid Brålands kvarn Anders Karlsson anhållit att få köpa lägenheten Mjölnarbacken. Domänintendenten har meddelat, att uppskattningsmännen ansett detta jordområde vara för litet för att såsom särskild brukningsdel skiljas från fallen och vattenkraften, vilka ej med fördel kunde utnyttjas utan tillgång till utrymme för byggnader m. m. Fallens värde skulle eljest

sänkas väsentligt. Även Kungl. Maj:ts befallningshavande och domänstyrelsen hava avstyrkt ansökningen.

Enligt vad jag inhämtat har domänstyrelsen numera gått i författning om utarrendering av nu ifrågakvarande lägenheter till den 14 mars 1917. *Departements-
chefen.*

I likhet med samtliga myndigheter anser jag det vara för kronan fördelaktigast att försälja dessa lägenheter, vilkas huvudsakliga värde ligger i den därvarande vattenkraften. Enligt vattenfallsstyrelsens utlåtanden finnes icke någon anledning att för kronans egen räkning behålla denna vattenkraft. I enskild hand torde den kunna giva anledning till anläggande av en kraftstation till avsevärt gagn för kringliggande ort.

Då själva strömfallet synes, på sätt vattenfallsstyrelsen senast angivit, böra beräknas till ett värde av minst 40,000 kronor, samt härtill komma de av uppskattningsmännen till inalles 6,140 kronor upptagna värden å jord och byggnader, skulle lägenheternas totalvärde uppgå till i runt tal 46,000 kronor.

Ehuruväl arrendet för närvarande blott utgör 450 kronor, anser jag, att, då här är fråga om ett rätt betydligt kapitalbelopp samt lägenheternas värde påtagligen bestämmes av vattenkraftens, riksdagens medgivande till försäljningen bör inhämtas.

Jag hemställer därför, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att de till förra militiebostället 2 mantal Bråland nr 1 och 2, norra och södra, i Foss socken av Göteborgs och Bohus län hörande lägenheterna Frukvarn nr 1 samt Klovebro och Klovestrupen nr 1 med tillhörande utmål enligt laga syn den 7 december 1868 ävensom lägenheten Mjölmarbacken må å offentlig auktion försäljas till den högstbjudande enligt de i brevet den 29 maj 1874 omförmälda villkor samt under förbehåll om rätt dels för Karolina Sofia Augustsdotter att under sin återstående livstid utan avgäld kvarbo i backstugan Klovbron, dels ock för arrendatorn av huvudgården Bråland att under tiden till den 14 mars 1930, så länge kvarnverksamhet fortfarande drives vid lägenheterna, tillföra huvudgården all den gödsel, som vid kvarnen samlas efter kvarnbesökandes hästar och andra dragare.

21:o.

[21.]
Börsle nr 3
Per- eller
Östergården i
Älvsborgs län.

Förra militiebostället 1 mantal Börsle nr 3 Per- eller Östergården i Väne—Åsaka socken av Älvsborgs län är utarrenderat till den 14 mars 1917 för 1,000 kronor i årligt arrende. Egendomen är belägen 18 kilometer från Vänersborg, 12 kilometer från Rånnums järnvägsstation och 11 kilometer från Trollhättan samt innehåller en areal av 153.895 hektar, därav 80.161 hektar tomt och åker, 1.598 hektar äng, 69.159 hektar skogs- och betesmark samt 2.977 hektar impediment.

För beredande av egna hem hava uppskattningsmännen, vilka biträtt ett av vederbörande jägmästare väckt förslag om överlämnande av vissa delar av egendomen till skogsstatens förvaltning för att användas till skogsarbetartorp, föreslagit, att följande lägenheter måtte egendomen fränskiljas, nämligen lägenheten Soldatstommen nr 360 med en areal av 5.179 hektar och lägenheten Lillemossen med en areal av 15.773 hektar. Lägenheterna äro angivna dels å en av lantmateriauskultanten G. Ohrström år 1914 upprättad karta över egendomen och dels å särskilda över lägenheterna samma år upprättade kartor av distriktslantmätaren greve C. G. Taube.

Soldatstommen nr 360 brukas sedan 1867 av soldaten A. G. Bäck, som av rotehållarna erhållit löfte att få köpa den dem tillhöriga stugan å lägenheten och äger övriga byggnader därå. Lägenheten har åsatts ett saluvärde av 700 kronor.

Åbyggnaderna på Lillemossen tillhöra innehavaren. Denna lägenhet har saluvärderats till 1,900 kronor under förutsättning att duglig skog borttages till nybyggnad vid huvudgården. Emellertid har överjägmästaren ansett detta icke böra ske. Enligt av vederbörande jägmästare gjord beräkning har växande skog av 8 engelska tum vid brösthöjd och däröver på Lillemossen ett värde av 5,292 kronor 60 öre. Med användande av uppskattningsmännens pris på åkerjorden och jägmästarens värdering av skogsmark och växande skog har saluvärdet å Lillemossen av domänstyrelsen beräknats till i runt tal 6,875 kronor.

Kungl. Maj:ts befallningshavande har icke framställt någon erinran mot förslaget.

Även domänstyrelsen har tillstyrkt de föreslagna upplåtelseerna samt förordat, att lägenheten Lillemossen måtte försäljas med all därå växande skog ävensom att lägenheten Soldatstommen måtte hembjudas ovanbemälde Bäck.

Jag instämmer med domänstyrelsen och hemställer därför, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att lägenheterna Soldatstommen nr 360 och Lillemossen må var för sig med här ovan angivet område från förra militiebostället 1 mantal Børsle nr 3 Per- eller Östergården i Väne—Åsaka socken av Älvsborgs län upplåtas enligt gällande grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från kronoegendomar samt med rätt för soldaten A. G. Bäck till hembud å förstnämnda lägenhet.

22:o.

Till de i Långseruds socken av Värmlands län belägna förra militieboställena 1 mantal Torp nr 1 och 1 mantal Kastensbol nr 1 hör den så kallade Torpsön i sjön Aspen. I syfte att möjliggöra öns upplåtande till eget hem åt dess brukare, som äger de å ön uppförda hus, föreslogs vid år 1907 å hemmanet Torp verkställd arrendeuppskattning, att dess andel i ön skulle utarrenderas till den 14 mars 1918, då arrendet för hemmanet Kastensbol skulle utlöpa. I enlighet därmed blev Torps andel i ön till brukaren utarrenderad till nämnda tidpunkt mot årligt arrende av 10 kronor. Arrendet å hemmanet Torp utgör 1,185 kronor. Under år 1915 har arrendeuppskattning hållits å hemmanet Kastensbol, vilket lämnar 910 kronor i årligt arrende, och har förslaget om Torpsöns försäljning därvid ånyo upptagits.

Torpsön har i sin helhet en areal av 4.592 hektar, därav 0.809 hektar åker och 0.287 hektar äng tillhöra Torps ägor samt 1.461 hektar åker och 2.035 hektar äng tillhöra Kastensbols ägor.

Saluvärdet å Torpsön har uppskattats till 700 kronor.

Kungl. Maj:ts befallningshavande och domänstyrelsen hava icke haft något att erinra mot Torpsöns försäljning.

Under åberopande av vad i ärendet förekommit hemställer jag, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att den till kronoegendomarna Torp nr 1 och Kastensbol nr 1 i Långseruds socken av Värmlands län hörande Torpsön må upplåtas enligt gällande grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från kronoegendomar.

23:o.

De till förra militiebostället Berg nr 1 i Hallsbergs socken av Örebro län hörande utägorna Kärret och Vingen om $\frac{5}{41}$ mantal, vilka

[22.]
Ön Torpsön
i Värmlands
län.

[23.]
Berg nr 1 i
Örebro län.

tillsammans med stamhemmanet lämna mer än 600 kronor i årligt arrende, äro utarrenderade till den 14 mars 1917. Kärret, som är beläget invid Hallsbergs köping, har en areal av 13.0054 hektar, och Vingen, som är belägen ungefär en kilometer väster om köpingens gräns, en areal av 4.8835 hektar. Å ingendera av ägorna finnas några kronan tillhöriga hus.

Beträffande ägan Kärret hava uppskattningsmännen föreslagit, att densamma måtte för försäljning uppdelas i tre jordbrukslägenheter med sammanlagt saluvärde av 8,000 kronor. Därjämte hava uppskattningsmännen framhållit, att ifrågavarande jord vore djup djurd på lös lerbotten, s. k. blålera av stort djup, vilken icke lämpade sig till byggnadstomter.

Beträffande Vingen hava uppskattningsmännen under hänvisning till två däröver upprättade kartor, den ena av förste lantmätaren O. Tengvall år 1893 samt den andra av distriktslantmätaren H. Aspling år 1914, föreslagit, att ägan måtte styckas på följande sätt.

Beteckning å Asplings karta	Areal hektar	Saluvärde kronor	Beteckning å Asplings karta	Areal hektar	Saluvärde kronor
I a, I b	0.1940	400	X	0.1960	210
II a, II b	0.4420	400	XI	0.2460	250
III a, III b	0.6420	500	XII	0.2620	265
IV a, IV b	0.4185	400	XIII	0.2570	210
V	0.2950	350	XIV	0.2950	240
VI	0.2750	350	Gemensam väg	0.1260	—
VII	0.2100	250	Gemensamma diken	0.2405	—
VIII	0.2525	300			
IX	0.2320	250	Summa	4.8835	4,375

Beräkningsgrunden för saluvärderingen har utgjort från 8 till 12 öre per kvadratmeter.

Vingen har i norra delen ett område på grusås och å den övriga marken är botten så pass fast, att byggnader därå kunna uppföras utan pålning eller rustbädd. Å ägan finnas tre enskilda personer tillhöriga bostadshus med uthus.

Kungl. Maj:ts befallningshavande har icke funnit något huvudsakligt att erinra mot förslaget och har uttalat, att utägorna syntes vara synnerligen lämpliga för styckning till egna hem på sätt uppskattningsmännen föreslagit, men har framhållit, att det kunde befaras, att

bostadslägenheterna på Vingen icke skulle finna köpare till de åsatta, enligt Kungl. Maj:ts befallningshavandes mening något för höga värdena.

Domänstyrelsen har biträtt uppskattningsmännens förslag beträffande försäljning av ägan Vingen. Förslaget om ägan Kärrets försäljning har styrelsen däremot icke ansett sig kunna biträda, då denna äga dels vid förnyad utarrendering syntes kunna lämna kronan skälig avkomst med hänsyn till uppskattade saluvärdet, dels på grund av dess belägenhet omedelbart invid Hallsbergs köping inom en icke alltför avlägsen framtid borde kunna realiseras till långt bättre pris än det nu föreslagna.

Jag instämmer med domänstyrelsen och hemställer därför, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att, sedan den till $\frac{5}{41}$ mantal av förra militiebostället Berg nr 1 i Hallsbergs socken av Örebro län hörande utägan Vingen blivit i överensstämmelse med uppskattningsmännens förslag delad i 14 lägenheter, dessa lägenheter må var för sig med här ovan angivet område upplåtas enligt gällande grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från kronoegendomar.

24:o.

I proposition nr 13 till 1900 års riksdag föreslog Kungl. Maj:t riksdagen att medgiva, bland annat, att ett invid Bastuträsks station beläget område om 27 hektar 34.46 ar finge från kronoparken Brännheden i Norsjö socken av Västerbottens län avskiljas och med undantag av den mark, som kunde finnas erforderlig dels för utvidgning av det dåvarande järnvägsområdet ävensom för ifrågasatt järnväg mellan Bastuträsk och Skellefteå, därest denna järnväg komme till stånd, dels ock för anordnande av gator m. m., upplåtas åt enskilde under äganderätt, fördelat i tomter för bebyggande i enlighet med plan, som bleve av Kungl. Maj:t godkänd. Vid upplåtelseorna borde iakttagas vissa i propositionen angivna bestämmelser.

Denna proposition bifölls av riksdagen.

Den 23 januari 1903 fastställde Kungl. Maj:t ett av förste lantmätaren H. J. Norrman år 1902 upprättat förslag till plan för reglering av ifrågavarande område samt förklarade, att Kungl. Maj:ts befallningshavande i länet skulle äga att i denna plan vidtaga de smärre ändringar

[24.]

Kronoparken
Brännheden i
Västerbottens
län.

och jämkningar beträffande tomtindelningen, som kunde finnas av behovet påkallade. Enligt denna plan skulle till bebyggande upplåtas tomterna nr IV—XVII samt XIX—XXI. Området nr XXII var avsatt för den ifrågasatta järnvägen Bastuträsk—Skellefteå. Kungl. Maj:ts befallningshavande har därefter den 27 februari 1904 med begagnande av nyss omförmälda bemyndigande förordnat om vissa jämkningar beträffande tomterna nr V, VI, IX, XIV och XV.

Tomten nr XXI har enligt Kungl. Maj:ts beslut upplåtits till tomt för landstormsförråd. Samtliga övriga till bebyggande avsedda tomter hava försålts utom nr XVI, XVII och XIX.

Sedan bibanan Bastuträsk—Skellefteå—Kallholmen numera blivit färdigbyggd och det visat sig, att den för denna bibana avsedda, med nr XXII å tomtregleringsplanen betecknade mark icke tagits i anspråk för bibanan, har ägaren av den till sistberörda område gränsande tomten nr XIII Herman Hällgren hemställt att få inköpa och med sin tomt förena en del av ifrågavarande mark.

Sedan tillfälle lämnats övriga tomtägare inom det för bebyggande avsatta området att yttra sig i ärendet, hava dessa hemställt, att det för nämnda bibana avsatta området måtte upplåtas och införlivas med närmaste tomter.

Med anledning därav har Kungl. Maj:ts befallningshavande anmodat förste lantmätaren i länet K. I. Grubbström att uppgöra förslag till sådan ändring av den fastställda tomtregleringsplanen för ifrågavarande område, som betingades av ett ifrågasatt upplåtande till enskilda av nämnda järnvägsområde, ävensom avgiva förslag till köpeskillingar för de områden, som avsåges att tilläggas vissa tomter.

Med anledning härav har Grubbström den 16 augusti 1915 avgivit dylikt förslag. De i detta förslag innefattade ändringarna i planen hava med gröna gränslinjer införts å Norrmans ovannämnda karta av år 1902. Förslaget innebär, dels att den av Kungl. Maj:ts befallningshavande år 1904 vidtagna ändringen av tomterna nr XIV och XV, vilken icke i verkligheten kommit till utförande, skall upphävas och den ursprungliga planen beträffande dessa bägge tomter följas, dels ock att området nr XXII, som avsatts till omförmälda bibana, ävensom två gator, litt. g och h, skola till större delen uppdelas på vissa tomter samt till återstående del användas till gatumark. Härigenom skulle nedan nämnda tomter erhålla tillökning med nedan angivna arealer, för vilka föreslagits följande köpeskillingar, nämligen:

Tomtnr	Ökad areal, hektar	Köpeskilling kronor -
XII	0.932	160
XIII	0.429	80
XIV	0.357	40
XV	0.198	25
XVI	0.175	15
XVII	0.268	20
XIX	0.125	15
XX	0.127	15
Summa	2.611	370

Grubbström har anmärkt, att ändringarna beträffande nr XIV och XV förutsätta ett föregående byte av mark, föranlett av upphävandet av Kungl. Maj:ts befallningshavandes jämkning år 1904.

Kungl. Maj:ts befallningshavande har i skrivelse den 30 oktober 1915 underställt ärendet Kungl. Maj:ts prövning och därvid tillstyrkt godkännande av Grubbströms förslag.

Järnvägsstyrelsen har i infortrat utlåtande vitsordat, att det med nr XXII betecknade området icke är behöfligt för statens järnvägar.

Domänstyrelsen har icke haft något att erinra mot det föreliggande förslaget.

Då det år 1903 vid regleringsplanens fastställande för bibanan Bastuträsk—Skellefteå avsatta området icke numera behöves för detta ändamål, anser jag, lika med myndigheterna, att på grund härav planen bör ändras. Mot det av förste lantmätaren Grubbström avgivna förslaget att av nämnda område bereda vissa tomter arealtillökning har jag icke något att erinra. Då i riksdagens beslut år 1900 ingick bestämelse, att järnvägsområde för bibanan skulle undantagas, anser jag emellertid riksdagens medgivande böra inhämtas härtill. Beträffande ändring i regleringen av tomterna nr XIV och XV samt i fråga om gatornas förläggning kan däremot otvivelaktigt Kungl. Maj:t besluta enligt det år 1900 erhållna bemyndigandet.

På grund härav hemställer jag, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att av det jämlikt riksdagens beslut år 1900 från kronoparken Brännheden i Norsjö socken av Västerbottens län avskilda område vid Bastuträsks

Departements-
chefen.

järnvägsstation de arealer, som upptagits i förste lantmätaren K. I. Grubbströms ovan omförmälda förslag, må utan hinder av riksdagens nämnda beslut för i samma förslag upptagna köpeskillingar försäljas till innehavarna av i förslaget angivna tomter.

Statsrådets övriga ledamöter instämde i vad departementschefen hemställt i de under 1:o—24:o härovan antecknade ärenden.

Hans Maj:t Konungen behagade härtill lämna bifall samt förordnade, att proposition i dessa ämnen skulle med den lydelse bil. . . . till detta protokoll utvisar, avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Herman Schlytern.
